

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Aneta Horejšová

OBCHODNÍ SVĚŘENSKÝ FOND

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lucie Josková, Ph.D., LL.M.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. června 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 121 659 znaků včetně mezer.

V Praze dne 28. června 2018

.....

Aneta Horejšová

Poděkování

Děkuji JUDr. Lucii Joskové, Ph.D., LL.M., vedoucí mé diplomové práce, ze cenné rady a připomínky při jejím zpracování. Dále děkuji své rodině za podporu, kterou mi během celého studia ochotně poskytovala.

Obsah

1	ÚVOD.....	1
2	OBECNĚ KE SVĚŘENSKÝM FONDŮM.....	4
2.1	PRÁVNÍ ÚPRAVA A JEJÍ ZDROJE	4
2.2	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SVĚŘENSKÉHO FONDU	6
2.3	ÚČEL SVĚŘENSKÉHO FONDU, OBMYŠLENÍ	8
2.4	VZNIK SVĚŘENSKÉHO FONDU	8
2.5	OZNAČENÍ SVĚŘENSKÉHO FONDU	10
2.6	STATUT SVĚŘENSKÉHO FONDU	11
2.7	SPRÁVA SVĚŘENSKÉHO FONDU	14
2.7.1	<i>Vznik a zánik funkce svěřenského správce.....</i>	<i>16</i>
2.8	DOHLED NAD SPRÁVOU SVĚŘENSKÉHO FONDU	16
2.9	ZMĚNY SVĚŘENSKÉHO FONDU	17
2.10	ZÁNİK SVĚŘENSKÉHO FONDU	17
3	OBCHODNÍ SVĚŘENSKÝ FOND.....	18
3.1	VYMEZENÍ OBCHODNÍHO SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	18
3.2	OBCHODNÍ SVĚŘENSKÝ FOND JAKO PODNIKATEL.....	19
3.3	OBCHODNÍ ZÁVOD VE SVĚŘENSKÉM FONDU.....	21
3.3.1	<i>Možnosti zakladatele.....</i>	<i>21</i>
3.3.2	<i>Obchodní závod a evidence svěřenských fondů.....</i>	<i>23</i>
4	SROVNÁNÍ OBCHODNÍHO SVĚŘENSKÉHO FONDU S OBCHODNÍ KORPORACÍ	24
4.1	NUMERUS CLAUSUS OBCHODNÍCH KORPORACÍ	24
4.2	PRÁVNÍ SUBJEKTIVITA	26
4.2.1	<i>Řešení ve státu Delaware</i>	<i>26</i>
4.3	VKLADY A ZÁKLADNÍ KAPITÁL	27
4.3.1	<i>Vklady a základní kapitál v kapitálových společnostech</i>	<i>28</i>
4.3.2	<i>Vyčlenění majetku a na něm závislé postavení zakladatele</i>	<i>29</i>
4.3.3	<i>Splnění vkladové povinnosti.....</i>	<i>29</i>
4.3.4	<i>Úplata za vyčleněný majetek.....</i>	<i>31</i>
4.4	ORGANIZAČNÍ STRUKTURA OBCHODNÍ KORPORACE A SVĚŘENSKÉHO FONDU	31
4.4.1	<i>Správa kapitálové společnosti a svěřenského fondu</i>	<i>32</i>
4.4.2	<i>Dohled nad správou svěřenského fondu a kapitálové společnosti</i>	<i>38</i>
4.4.3	<i>Odměňování.....</i>	<i>41</i>
5	ZRUŠENÍ A ZÁNİK OBCHODNÍHO SVĚŘENSKÉHO FONDU.....	43
5.1	VYPOŘÁDÁNÍ MAJETKU	43
5.2	INSOLVENCE A PŘEDLUŽENÍ SVĚŘENSKÉHO FONDU	45
5.3	SROVNÁNÍ S MOŽNOSTMI ZRUŠENÍ A ZÁNÍKU OBCHODNÍ KORPORACE	46

5.3.1	<i>Rozhodnutí členů obchodní korporace o jejím zrušení a zánik svěřenského fondu z důvodů závislých na vůli stran.....</i>	47
5.3.2	<i>Zrušení obchodní korporace a svěřenského fondu rozhodnutím soudu</i>	48
6	PRAKTICKÉ VYUŽITÍ OBCHODNÍHO SVĚŘENSKÉHO FONDU, JEHO VÝHODY A NEVÝHODY	52
7	ZÁVĚR.....	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	58
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59
	MONOGRAFIE	59
	PŘÍSPĚVKY DO SBORNÍKŮ	60
	ČASOPISECKÉ ZDROJE	60
	KVALIFIKAČNÍ PRÁCE.....	62
	PRÁVNÍ PŘEDPISY.....	62
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	63
	ABSTRAKT: OBCHODNÍ SVĚŘENSKÝ FOND	64
	KLÍČOVÁ SLOVA.....	64
	ABSTRACT: BUSINESS TRUST.....	65
	KEY WORDS	65

1 Úvod

Institut svěřenského fondu byl do české právní úpravy transplantován zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen NOZ), který nabyl účinnosti 1. ledna 2014. Po více než čtyřech letech se u nás tento institut však ještě nazvedl natolik, aby si na něj zvykla široká veřejnost a aby většina lidí alespoň tušila, co si pod pojmem *svěřenský fond* představit. To ale neodrazuje snahy odborníků o co nejzevrubnější probádání této oblasti, její rozklíčování, a především i snahy přiblížit svěřenský fond právě těm, kteří by ho mohli v praxi využít.

Právě sledovat míru využití svěřenských fondů nám nyní umožňuje jejich evidence. Lze si tak udělat obrázek o tom, jaké oblibě se institut v praxi těší. V současné době je do této evidence zapsáno na 411 svěřenských fondů¹. Takové číslo není zanedbatelné a je pravděpodobné, že bude v blízké době ještě stoupat, když například za poslední měsíc se více než zdvojnásobilo². Důvodem je právě zavedení této evidence s účinností od 1. ledna 2014 a související potřeba zapsat do ní nejen svěřenské fondy nově vznikající, ale především ty, založené ještě před jejím zavedením.

Cílem této práce je prozkoumat možnosti využití svěřenského fondu na poli podnikatelském, zejména pro jeho využití jako ekvivalentu obchodní korporace. Takový svěřenský fond bude založen jako soukromý a jeho účelem bude provoz obchodního závodu. Bude jím tedy realizován podnikatelský záměr podobně, jako se tomu obvykle děje prostřednictvím obchodních korporací.

Výhodou takového svěřenského fondu bude především vysoká flexibilita jeho vnitřního uspořádání, které nebude podřízeno zákonu o obchodních korporacích. Z toho důvodu bude

¹ Údaj ze dne 27. června 2018, patrný z Informačního systému evidence svěřenských fondů, dostupného na www.isefs.justice.cz.

² Ke dni 3. června 2018 bylo v evidenci zapsáno 177 svěřenských fondů.

v diplomové práci provedeno srovnání těchto dvou entit, tedy svěřenského fondu a obchodní korporace. K takovému srovnání budou použity především kapitálové společnosti, a to z důvodu podobnosti ale i rozdílnosti některých jejich aspektů oproti svěřenským fondům. V podobnostech se jedná zejména o omezené až nulové ručení za dluhy společnosti či svěřenského fondu a v rozdílnostech například o míru kogentnosti zákonné úpravy kapitálových společností ve srovnání se značnou dispozitivností úpravy svěřenského fondu. Dalším důvodem pro srovnání svěřenského fondu právě s kapitálovými společnostmi je vysoká míra jejich využití v praxi, když společností s ručením omezeným je u nás registrováno přibližně 449 190 a akciových společností asi 26 252³. Vzhledem ke skutečnosti, že registrovaných obchodních korporací je u nás zhruba 482 658⁴, jedná se téměř ze sta procent právě o kapitálové společnosti. Je tedy pravděpodobné, že obchodní svěřenské fondy budou ekvivalentem právě pro ně.

Tato práce začíná pojednáním o svěřenských fondech v rámci české právní úpravy, ve kterém jsou mimo jiné přiblíženy klasické atributy svěřenského fondu, jako je jeho založení, vznik, náležitosti statutu, svěřenská správa a dohled nad ní, obmyšlení svěřenského fondu a jeho zrušení a zánik. Další kapitola se již věnuje vymezení obchodního svěřenského fondu a zabývá se především tím, co bude pro provoz obchodního závodu v rámci svěřenského fondu potřeba. Vymezuje svěřenský fond jako podnikatele a rozebírá možnosti zakladatele, jak provoz obchodního závodu do svěřenského fondu zakotvit a jaké má zakladatel alternativy pro vyčlenění majetku. Další kapitola naráží na rozdíly mezi svěřenským fondem a obchodní korporací a tyto entity srovnává z hlediska jejich orgánů a subjektů, správy, dohledu nad správou či postavení jejich zakladatelů. Pátá kapitola rozebírá zrušení a zánik obchodního svěřenského fondu v závislosti na komplikované struktuře jeho jmění, představovaného obchodním závodem. Polemizuje nad oprávněním správce k provádění úkonů nad zákonný rámec po zániku správy svěřenského fondu a možnostmi svěřenského fondu stát se subjektem likvidace. Dále nastiňuje možnosti řešení úpadku svěřenského fondu a naposledy srovnává

³ Údaje jsou získány ze statistiky dostupné na <https://rejstrik-firem.kurzy.cz> v měsíci červnu a jsou aktualizovány dle obchodního rejstříku jedenkrát měsíčně. Možná tedy nejsou zcela přesné, ale pro nastínění situace se zdají dostačujícími.

⁴ Údaj Českého statistického úřadu k 31. prosinci 2017, dostupný na <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ORG01&f=TABULKA&z=T&katalog=30831&str=v386&v=v7 null null null#w>

důvody zrušení obchodní korporace důvody zrušení svěřenského fondu. V šesté kapitole je pojednáno o výhodách a nevýhodách využití takového institutu v praxi, jeho možnostech, ale i úskalích, které může přinášet.

2 Obecně ke svěřenským fondům

Institut svěřenského fondu (anglicky trust), jak ho známe dnes, má svůj původ v Anglii. Jeho první předchůdci se tam začali objevovat a formovat již od 12. století. Odtud se postupně rozšířil a stal se populárním v mnoha zemích po celém světě, převážně v zemích s angloamerickou právní kulturou. Tehdy však sloužil především k zachování integrity majetku zakladatele⁵. Trust sloužící v obchodních vztazích byl definován až o mnoho let později, a to poprvé v roce 1827 Nejvyšším soudem USA ve státě Massachusetts⁶. Název Massachusetts Trust se pro takové fondy používá dodnes, a to nejen na území Spojených států amerických.

2.1 Právní úprava a její zdroje

V České republice je svěřenský fond upraven v ustanoveních § 1448 až 1474 občanského zákoníku. Tento institut zákonodárce zavedl do českého právního řádu zcela nově, a to dle vzoru úpravy v občanském zákoníku Québecu⁷. Jako nejvhodnější vzor se tento kanadský provinciální zákoník zdá především proto, že je v něm správa cizího majetku upravena velmi podrobně, a především si zde právo stále zachovává svůj výrazný kontinentální charakter⁸, čímž se recepce do zcela kontinentálního právního systému zdá podstatně jednodušší, vhodnější a možná i snáze pochopitelná.

Úprava svěřenského fondu se v občanském zákoníku nachází v Části třetí, s názvem Absolutní majetková práva, Hlavě II, Věcná práva, Díle 6, Správa cizího majetku, Oddíle 4, Svěřenský fond, a to v ustanoveních §1448 - §1474. Oddíl 4 je rozdělen následovně do šesti pododdílů: pojem svěřenského fondu a jeho vznik (ustanovení §1448 až § 1452), správa

⁵ Blíže viz SEIPP, D. J.: *Trust and Fiduciary Duty in the Early Common Law*, 91 B.U.L. Rev. 1011 (2011). S 1011 an.

⁶ JONES, S. A., MORET, L. M., STOREY, J. M.: *The Massachusetts Business Trust and Registered Investment Companies*. Delaware Journal of Corporate Law, Volume 13, Number 2. 421 (1988). S. 424 an.

⁷ Civil Code of Quebec (quebecký občanský zákoník) z 18. 12. 1991, čl. 1260-1298.

⁸ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidované znění) k § 1448 až 1452.

svěřenského fondu (ustanovení § 1453 až § 1456), obmyšlený (ustanovení §1457 až § 1462), dohled nad správou svěřenského fondu (ustanovení §1463 až § 1467), změny svěřenského fondu (ustanovení § 1468 až 1470) a zánik svěřenského fondu (ustanovení § 1471 až 1474).

Toto zařazení je obtížně odůvodnitelné zejména z toho důvodu, že svěřenský fond v sobě kombinuje prvky několika právních institutů⁹, avšak zcela není ani jedním z nich¹⁰. Zákonodárce nicméně tento problém neřešil a svěřenský fond zařadil do absolutních majetkových práv jako speciální formu správy cizího majetku. Toto zařazení je podle důvodové zprávy¹¹ opět převzato z quebeckého občanského zákoníku, když vzhledem k potřebnosti generální úpravy správy cizího majetku byla do občanského zákoníku částečně převzata celá tato pasáž¹².

Oproti cizím legislativám je úprava svěřenského fondu v občanském zákoníku pojata velmi komplexně. Podle německého profesora K. Schmidta¹³ je právo trustu tradičně upravováno spíše smluvně a legislativa ho pouze bere na vědomí. To podtrhuje faktem rozsáhlosti úpravy v německém občanském zákoníku (BGB), v němž jsou pro právo Treuhandu¹⁴ relevantní pouhá dvě ustanovení¹⁵. Schmid ve svém příspěvku vymezuje 3 typy trustu, které právní praxe na základě variabilních a mnohdy velmi složitých smluvních konceptů v Německu formuje. Je to koncept dvoustranného trustu, kdy správce spravuje majetek pro obmyšleného, kterým je sám zakladatel, a dále koncept rozšířený o třetí osobu obmyšleného, která se od zakladatele liší, tedy poměrně jednoduché trustové struktury. Poslední, pro nás relevantní, a nejsložitější je koncept trustu jako organizace, tedy virtuální korporátní entita bez právní subjektivity spravovaná správcem jako kvazistatutárním orgánem. Správcem je u tohoto typu velmi často právnická osoba, tedy korporace nebo

⁹ A to institut právnické osoby, závazkového vztahu a vlastnictví.

¹⁰ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 109.

¹¹ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidované znění) k § 1448 až 1452.

¹² Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidované znění) k § 1400 až 1404.

¹³ SCHMIDT, K.: *Trust as a Legislative Challenge: Bipolar Relation vs Quasi-Corporate Status? – Basic Trust Models in Legal Practice, Theory, and Legislation*, in *European Review of Private Law*, volume 24 no. 6, Kluwer Law International, 2016, s. 995 an.

¹⁴ Obdoba trustu v Německu.

¹⁵ Jsou to § 667 a 670 BGB. Oproti tomu v občanském zákoníku je správě cizího majetku věnováno 75 ustanovení a z toho se celých 27 ustanovení věnuje pouze svěřenským fondům.

spolek. Tyto kvazikorporace pak mohou být vytvářeny za rozmanitými účely, stejně jako obchodní korporace. Nevýhodu tohoto výtvaru Schmidt spatřuje v nedostatečné transparentnosti a ochraně třetích osob, pramenící právě z minimální legislativní regulace trustů.

Ač se tedy zdá česká právní úprava svěřenského fondu na první pohled zdá zbytečně složitou a obsáhlou, nelze jí upřít, že zakotvením základních požadavků pro vznik a trvání svěřenského fondu (jako je například statut ve formě veřejné listiny s povinným obsahem, formální označení svěřenského fondu, nebo povinnost zápisu do evidence) zákonodárce rizika spojená s nedostatečnou transparentností a ochranou třetích osob zmírňuje, a tedy použití svěřenského fondu namísto obchodní korporace usnadňuje¹⁶

2.2 Základní charakteristika svěřenského fondu

Definovat pojem svěřenského fondu tak, aby definice přesně a jasně postihovala jeho význam v českém právu, není snadné. Jak občanský zákoník český, tak i quebecký se tomuto úkolu vyhnuly a omezily se na prosté stanovení způsobu jeho vzniku a jeho legální vymezení.

Zastavíme-li se u prvního ustanovení občanského zákoníku věnujícího se svěřenským fondům, tedy ustanovení § 1448, můžeme dospět k jeho legálnímu vymezení¹⁷ jako určité struktury majetku a práv (entity bez právní subjektivity), která je charakterizována následujícími pojmovými znaky: (a) vyčlenění majetku z vlastnictví zakladatele fondu, (b) určitý účel, jež má svěřenský fond naplňovat, (c) svěření majetku svěřenskému správci výlučně buďto smlouvou nebo pořízením pro případ smrti¹⁸, (d) povinnost svěřenského správce majetek držet a spravovat.

¹⁶ S tímto názorem se ve svém příspěvku ztotožňuje i Schmid, avšak vidí českou úpravu jako zbytečně komplikovanou pro použití v jednoduchých trustových strukturách.

¹⁷ ELISCHER, D. In DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. S. 181.

¹⁸ Závěť, dědická smlouva nebo dovětek, dle ustanovení § 1491 občanského zákoníku.

Pokud bychom chtěli někomu tento institut přiblížit, můžeme například říci, že se jedná o účelově osamostatněný majetek bez právní subjektivity, který slouží k účelu stanovenému zakladatelem. Dále ho můžeme charakterizovat jako oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku spravovaného správcem. Vlastnické právo k vyčleněnému majetku nenáleží žádnému zúčastněnému subjektu, ani zakladateli, ani svěřenskému správci, ani osobě, které má být ze svěřenského fondu plněno (obmyslenému). Vlastníkem nemůže být ani sám svěřenský fond¹⁹, a to pro nedostatek právní subjektivity, a nejedná se ani o věc ničí. Je tak vytvořen koncept vlastnictví bez vlastníka, tedy vlastnictví autonomního, samo o sobě stojícího²⁰. Pokud svěřenský fond obsahuje věc zapisovanou do veřejného seznamu či jiné evidence, zapíše se do něj dle ustanovení § 1456 věty druhé občanského zákoníku svěřenský správce, za jehož jméno se připojí poznámka „svěřenský správce“. Tomu náleží plná správa veškerého majetku ve svěřenském fondu, avšak tuto správu svěřenský správce pouze vykonává a je v ní omezen zákonnými povinnostmi. Nemůže s majetkem libovolně nakládat jako jeho vlastník ve smyslu ustanovení § 1012 občanského zákoníku, ale musí pouze šetřit a rozmnožovat jeho podstatu.

Dle Haagské úmluvy o právu rozhodném pro trusty a o jejich uznávání se pak jedná o zvláštní případ správy cizího majetku, který vykazuje určité strukturální znaky, a připomíná proto právnickou osobu, právní subjektivitu však nemá.

Ve srovnání s instituty českému právnímu řádu již známými, se svěřenský fond svou povahou nejvíce blíží nadacím. Mezi hlavní odlišnosti patří například jejich účelové zaměření - nadace může být vytvořena pouze za veřejně prospěšným či dobročinným účelem a zakazuje se její založení k výlučně výdělečným cílům, kdežto svěřenský fond je možno založit jak za účelem soukromým, tak veřejným²¹. Dalším podstatným rozdílem je pak absence právní

¹⁹ Nabízela by se analogie k právnické osobě.

²⁰ ELISCHER, D. In DVORÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. S. 181.

²¹ Podrobněji k účelu viz kapitola 2.3.

osobnosti svěřenského fondu²², avšak z kontextu první novely občanského zákoníku²³ je patrná tendence zákonodárce svěřenský fond k právnickým osobám přiblížit²⁴.

2.3 Účel svěřenského fondu, obmyšlení

Jak se podává z předchozího, svěřenský fond musí být založen za určitým účelem. Takový účel může být buď veřejně prospěšný, anebo soukromý, avšak vždy pouze jeden z nich. Tento účel musí být vymezen ve statutu a na základě autonomie vůle ho určuje zakladatel. Veřejně prospěšný fond má sloužit k naplňování nějakého obecně prospěšného cíle, resp. k dosahování obecného blaha (např. realizace vědeckých, náboženských, vzdělávacích, kulturních a podobných potřeb společnosti či jedinců). Jeho hlavním účelem naopak nemůže být dosahování zisku nebo provozování závodu, avšak nejde ho vyloučit jako účel vedlejší. Svěřenský fond zřízený k soukromému účelu slouží ku prospěchu určité osoby, fyzické (žijící, počaté či nepočaté) či právnické (existující nebo ještě nevzniklé), nebo na památku určité osoby. Lze ho zřídit i za účelem investování pro dosažení zisku k rozdělení mezi zakladatele, zaměstnance, společníky či jiné osoby, tedy i za účelem dosahování zisku a provozu obchodního závodu.

2.4 Vznik svěřenského fondu

Svěřenský fond může vzniknout dvěma způsoby. Prvním z nich je vytvoření svěřenského fondu zřízením za života zakladatele (inter vivos). Závisí na třech krocích: na vyčlenění majetku z vlastnictví zakladatele, přijetí pověření ke správě vyčleněného majetku svěřenským

²² Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku, k ustanovení § 1448 - 1452.

²³ Zákon č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony.

²⁴ Převážně zavedením evidence svěřenských fondů.

správcem a zápisu svěřenského fondu do evidence svěřenských fondů²⁵. Až tímto posledním krokem dojde ke vzniku svěřenského fondu.

Majetek se vyčleňuje z vlastnictví zakladatele smlouvou. Tu uzavírá vlastník ofertou obvykle vůči budoucímu správci svěřenského fondu²⁶. Ten její akceptací dokončí proces uzavírání smlouvy a zároveň přijme pověření ke správě vyčleněného majetku, čímž je zřízen svěřenský fond. Ve smlouvě je potřeba alespoň vymezit vyčleněný majetek, určit správce a určit účel správy. Forma smlouvy není občanským zákoníkem stanovena a lze ji, až na výjimky²⁷, uzavřít v jakékoli formě.

Druhým způsobem vzniku svěřenského fondu je jeho vznik smrtí zakladatele (mortis causa). V tomto případě musí zakladatel (či zůstavitel) před svou smrtí relevantně projevit vůli fond zřídit. Má na výběr ze tří institutů pořízení pro případ smrti. Těmi jsou dědická smlouva, závěť nebo dovětek. V takovém jednání zůstavitel přesně vyčlení majetek, který chce do svěřenského fondu vložit, a ten se jeho smrtí stane odděleným a nezávislým vlastnictvím. Vznik svěřenského fondu není v tomto případě vázán na zápis do evidence svěřenských fondů, nýbrž na okamžik smrti zakladatele, jímž svěřenský fond automaticky vznikne. Do evidence svěřenských fondů se zapíše až následně po svém vzniku, opět na návrh svěřenského správce. Zápis do evidence tak má deklaratorní povahu, na rozdíl od zápisu u fondů zřízených inter vivos.

²⁵ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 151.

²⁶ Není vyloučeno uzavření smlouvy s jinou osobou, například obmyšleným dle JOSKOVÉ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 152.

²⁷ Zvláštní zákon může pro takovou smlouvu formu určit. Tak je tomu například u vytvoření investičního fondu jako svěřenského fondu dle ustanovení § 148 odst. 1 zákona č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech. Takové právní jednání musí být pod hrozbou neplatnosti ve formě písemné.

2.5 Označení svěřenského fondu

Povinnost vlastního označení svěřenského fondu je zakotvena v ustanovení § 1450 občanského zákoníku. Ten navíc upřesňuje požadavky na jeho označení nutností zahrnout do něj slova „svěřenský fond“ a zároveň i jeho účel. Smyslem tohoto požadavku je zřejmě odlišit jeden svěřenský fond od druhého²⁸ a zároveň jej vymežit vůči třetím osobám a umožnit jeho identifikaci²⁹.

Pro označení fondu nejsou stanovena žádná jiná pravidla, avšak je jasné, že v případě užití jména nějaké osoby je nutno respektovat ustanovení o ochraně jména člověka dle ustanovení § 77 a násl. občanského zákoníku. Vhodným se jeví i přiměřené užití obecných pravidel pro určení názvu právnické osoby dle občanského zákoníku³⁰.

Na to, co je dostatečným vyjádřením účelu svěřenského fondu v jeho označení, zatím nemá odborná veřejnost jasný názor. Zatímco někteří pokládají za dostačující vymežit účel pouze jako veřejně prospěšný nebo soukromý³¹, jiní si myslí, že je nutno účel konkretizovat co nejvíce³².

Slova „svěřenský fond“ v označení svěřenského fondu nejsou ničím nahraditelná a nepřipouští se ani použití jakékoli jejich zkratky. Mohou se však nacházet kdekoli v označení fondu, jelikož přesnou pozici tohoto aspektu označení zákon neurčuje.

Označení svěřenského fondu se zapisuje do evidence svěřenských fondů a je povinnou náležitostí takového zápisu.

²⁸ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 135.

²⁹ SVEJKOVSKÝ, J., MAREK, R. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. S. 423.

³⁰ ZVÁNOVEC, V. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. S. 1211.

³¹ Například SVEJKOVSKÝ, J., MAREK, R. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. S. 423.

³² Například JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 135.

2.6 Statut svěřenského fondu

Statut je obligatorní náležitostí svěřenského fondu. Je to dokument vyžadující formu veřejné listiny, vytyčující základní regulační rámec správy majetku ve svěřenském fondu a vztahy mezi jeho subjekty. Vzniká jednostranným jednáním zakladatele a je nutno ho důsledně odlišit od smlouvy o vyčlenění majetku zakladatele, která obvykle předchází vytvoření statutu, avšak může statut i obsahovat. Pro tuto smlouvu však není zakotvena forma, ve které je jí nutno vydat.

Ač bylo v minulosti nejasné, zda bude mít na vznik svěřenského fondu nějaký dopad absence statutu³³, zavedením evidence svěřenských fondů byla nastolena povinnost přiložit statut k návrhu na zápis do evidence, jelikož je jedním z povinných dokumentů zakládáných do sbírky listin³⁴. Bez něj by tedy rejstříkový soud neměl svěřenský fond do evidence zapsat a nemělo by tak dojít k jeho vzniku. To samozřejmě platí pouze pro svěřenské fondy zakládáné inter vivos. Svěřenské fondy vznikající smrtí zakladatele mají také povinnost zápisu do evidence a nesplnění povinnosti doložení statutu svěřenského fondu k návrhu na zápis by mohlo mít za následek až zrušení takového svěřenského fondu soudem³⁵.

Obsahové náležitosti statutu určuje ustanovení § 1452 odstavec 2 občanského zákoníku takto: „(2) Statut obsahuje alespoň a) označení svěřenského fondu, b) označení majetku, který tvoří svěřenský fond při jeho vzniku, c) vymezení účelu svěřenského fondu, d) podmínky pro plnění ze svěřenského fondu, e) údaj o době trvání svěřenského fondu; není-li uvedena, platí, že fond byl zřízen na dobu neurčitou, f) má-li být ze svěřenského fondu plněno určité osobě

³³ Teorie se přiklání k variantě vzniku svěřenského fondu i při absenci statusu, jelikož vznik byl spojen pouze s převzetím správy správcem či s úmrtím zakladatele. Například podle ELISCHERA, D. In DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 188.

³⁴ Dle ustanovení § 66 písmeno a) rejstříkového zákona.

³⁵ Dle ustanovení § 118a odstavec 6 rejstříkového zákona, po předchozím upozornění svěřenského správce a vyznění zakladatele, obmyšleného a další osoby oprávněné k výkonu dohledu.

jako obmyšlenému, určení této osoby, nebo způsobu, jak bude obmyšlený určen, a g) počet svěřenských správců a způsob jejich jednání.“

K písmenu a): Označení svěřenského fondu je povinnou náležitostí statutu. Zapisuje se do evidence svěřenských fondů dle ustanovení § 65d písmene a) rejstříkového zákona a dle ustanovení § 7 odstavec 2 písmeno a) rejstříkového zákona se uveřejňuje způsobem umožňujícím dálkový přístup. Více k označení svěřenského fondu viz předchozí podkapitola 2.5.

K písmenu b): Přesné vymezení vyčleněného majetku musí být uvedeno jak ve statutu, tak v zakladatelském právním jednání. Musí tak být učiněno dostatečně určitě a srozumitelně, aby bylo patrné, který majetek do svěřenského fondu patří a který nikoli³⁶, který majetek má účelu fondu sloužit³⁷. Důkladné označení majetku je i zájmem obmyšlených. V případě exekuce vedené na majetek zakladatele či při jeho úpadku se tak předejde nejasnostem a komplikacím, ke kterým by mohlo dojít například zahrnutím vyčleněného majetku do majetkové podstaty zakladatele³⁸. Statut slouží jako podklad pro zápis změny vlastnického práva do veřejných seznamů, a musí proto u zapisovaných majetků obsahovat všechny náležitosti k tomu vyžadované, například u nemovitostí všechny údaje katastru dle zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí³⁹.

K písmenu c): Vymezit účel svěřenského fondu ve statutu je potřeba co nejužěji, konkrétním způsobem a dostatečně specificky. Takové vymezení pak napomáhá svěřenskému správci lépe hospodařit s majetkem dle přání zakladatele. Statut navíc poskytuje informace třetím osobám a soudu o tom, jaké má kdo nároky na poskytnutí plnění ze svěřenského fondu, což je v důsledku jeho účelem.

³⁶ SVEJKOVSKÝ, J., MAREK, R. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. S. 429.

³⁷ Důvodová zpráva k ustanovením § 1448–1452 občanského zákoníku, konsolidované verze.

³⁸ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 136.

³⁹ PIHERA, V. In SPÁČIL, J. a kol.: *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s. S. 1197.

K písmenu d): Vymezení podmínek pro plnění ze svěřenského fondu může být na základě ustanovení § 1457 odstavec 2 občanského zákoníku ponecháno v působnosti svěřenského správce, a to co do míry a četnosti plnění, ale i co do určení, komu bude plněno⁴⁰. Primárně je to však právem zakladatele, a pokud jsou podmínky vyjádřeny ve statutu, mají být respektovány. Na základě takového vymezení pak vzniká obmyšleným právo na plnění ze svěřenského fondu a na jeho vymáhání⁴¹. Jako plnění mohou být poskytovány plody či užitky ze svěřenského fondu, jakož i samotný majetek do něj vložený. Plnění tak může být představováno jakoukoli majetkovou výhodou a lze ho vázat i na splnění určitých podmínek jak ze strany obmyšleného⁴², tak i podmínek jiného druhu^{43,44}.

K písmenu e): Trvání svěřenského fondu je možné omezit na určité časové období, jehož uplynutím skončí správa svěřenského fondu. Konec správy lze stanovit přesným datem či splněním jakékoli rozvazovací podmínky. Pokud statut ohledně trvání svěřenského fondu nic nestanoví, platí nevyvratitelná právní domněnka, že je zřízen na dobu neurčitou. U svěřenského fondu zřízeného za soukromým účelem však platí, v případě neomezení jeho trvání ve statutu, omezení zákonné, a to ustanovením § 1460 občanského zákoníku. Jde o nepřímé omezení, tedy omezení práva vzniku na plnění, a to do sta let od vzniku svěřenského fondu⁴⁵.

K písmenu f): Obmyšleným může být kdokoli. Může jím být fyzická osoba žijící, počatá, ještě nepočatá, nebo dokonce již mrtvá. Stejně tak jím může být osoba právnická, a to jak existující, tak dosud nezaložená. Za splnění určitých podmínek jím může být i samotný zakladatel či správce svěřenského fondu. Obmyšlených může být neomezený počet. Nejdůležitější osobou v určení obmyšleného je zakladatel svěřenského fondu. Jemu náleží

⁴⁰ U svěřenských fondů se soukromým účelem musí zakladatel určit alespoň okruh osob, ze kterých bude svěřenský správce obmyšleného vybírat.

⁴¹ Dle ustanovení § 1459 a 1461 odstavec 1 občanského zákoníku

⁴² Takové podmínky nesmí odporovat dobrým mravům.

⁴³ Například uplynutí určitého času.

⁴⁴ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 138.

⁴⁵ PIHERA, V. *Nejpodivnější zvíře v lese – poznámky ke svěřenskému fondu*. Obchodněprávní revue. 2012, č. 10, roč. 4, s. 278.

právo obmyšleného či obmyšlené jmenovat a určit jim plnění. Tohoto práva však nemusí využít a je oprávněn ve statutu určit kohokoli či jakýkoli způsob výběru obmyšleného. Pokud tak učiní a přikáže určení obmyšleného někomu jinému nebo zvolí jiný způsob jeho výběru, má statut přednost a zakladatel již nemůže obmyšleného určit sám, ale musí statut respektovat. Pokud zakladatel svého práva určit obmyšleného nevyužije a neposkytne k tomu návod ani ve statutu, je povinen ho jmenovat správce svěřenského fondu, stejně tak jako určit mu plnění. U fondu veřejně prospěšného bude správce při takovém úkonu determinován především účelem založení takového fondu, který je vždy s určováním obmyšlených úzce spojen. Pokud však bude na správci jmenovat obmyšlené fondu soukromému, bude muset statut určit alespoň okruh osob, ze kterých má správce vybrat. Tento okruh může být vymezen co nejkonkrétněji, tedy jmenovitě, ale může být určen i vágnějším způsobem. Vždy však bude daleko užší než okruh potenciálních obmyšlených svěřenského fondu veřejně prospěšného. U svěřenského fondu zřízeného za soukromým účelem je jmenování obmyšleného účinné až jeho zápisem do evidence svěřenských fondů.

K písmenu g): Svěřenských správců může být stejně jako obmyšlených libovolný počet. Tento počet musí být uveden ve statutu spolu se způsobem jednání těchto pluralitních správců. Totéž se pak zapisuje i do evidence svěřenských fondů. V té jsou zapsána i jména správců a jejich další identifikační údaje, jako doručovací adresy či adresy sídla⁴⁶. Důvodem pro to je zajištění ochrany třetích osob a spravovaného majetku⁴⁷.

2.7 Správa svěřenského fondu

Občanský zákoník ve svém ustanovení § 1453 umožňuje vykonávat funkci svěřenského správce každé svéprávné fyzické osobě a také takové právnické osobě, které to umožní zákon. V současnosti máme pouze jediný zákon, podle kterého se právnická osoba může stát správcem svěřenského fondu, a tím je zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a

⁴⁶ Dle ustanovení § 7 a ustanovení § 65d rejstříkového zákona.

⁴⁷ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 141.

investičních fondech. Dalším v pořadí měl být zákon o statusu veřejné prospěšnosti, s jehož přijetím počítal občanský zákoník a který měl umožnit výkon funkce svěřenského správce nadacím se statusem veřejné prospěšnosti. Parlament ČR však po více než třech letech práci na přípravě tohoto zákona zastavil a zákonem č. 303/2017 Sb. zrušil s účinností od 1. 1. 2018 ustanovení § 147 až 150 občanského zákoníku, která status veřejné prospěšnosti zakotvovala⁴⁸.

Podmínkou pro vznik funkce správce je její akceptace ze strany navrhované osoby. Svěřenským správcem se tak nemůže nikdo stát proti své vůli.

Na správu svěřenského fondu se subsidiárně použijí obecná ustanovení občanského zákoníku o správě cizího majetku. Dle ustanovení § 1456 věty první ve spojení s ustanoveními § 1409 a 1410 občanského zákoníku náleží svěřenskému správci plná správa majetku ve svěřenském fondu, správce tedy dbá o jeho rozmnožení a uplatnění v zájmu obmyšleného a může s ním činit cokoli, co je nutné a užitečné.

Jak již bylo zmíněno výše, občanský zákoník výslovně připouští pluralitu svěřenských správců a v některých případech ji dokonce nařizuje. Výhodou několika správců je například zajištění důslednější kontroly, opatrnosti a objektivity při správě majetku, ale i možnost stanovit specializované správce pro určité části rozsáhlého fondu a těmto udělit specifické funkce v něm. Důvodem nutnosti dalšího správce jako nezaujaté třetí osoby v případě kumulace funkcí u zakladatele nebo obmyšleného⁴⁹ je především zachování nestrannosti ve vztahu k obmyšleným. V takovém případě musí správci jednat společně. Při zápisu svěřenského správce do veřejných seznamů a evidencí je pak nutno dovozovat, že v případě mnohosti takových správců budou jako vlastníci majetku ve svěřenském fondu zapsáni všichni takoví správci.

⁴⁸ Tímto zákonem byly změněny i další zákony, které status veřejné prospěšnosti upravovaly. Sama veřejné prospěšnost však byla v občanském zákoníku zachována.

⁴⁹ Část odborné veřejnosti (například JOSKOVÁ, L. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014) připouští možnost kumulace dokonce všech třech funkcí v jedné osobě (tedy zakladatele, správce i obmyšleného).

2.7.1 Vznik a zánik funkce svěřenského správce

Funkce svěřenského správce vzniká její akceptací a ujmutím se správy majetku⁵⁰ ze strany osoby, která byla jako správce jmenována oprávněnou osobou. Tou je v první řadě zakladatel, který však toto právo může svěřit komukoli jinému. V případě potřeby, tedy pokud správce oprávněná osoba neurčí nebo žádný z jí určených správců funkci nepřijme, může správce jmenovat soud na návrh osoby, která na tom má právní zájem. Ten by měl při výběru správce zohlednit jak přání zakladatele, patrná například ze statutu, tak přání obmyšlených. Musí se však snažit zvolit správce takového, který bude nestranný a bude svěřenský fond spravovat spravedlivě, v zájmu všech obmyšlených.⁵¹

Funkce svěřenského správce zaniká z různých důvodů, zejména z těch, uvedených v ustanovení § 1438 a 1439 občanského zákoníku. V případě, že správce odstoupí z vlastní vůle, musí vést v patrnosti ustanovení § 1440 odstavec 2 občanského zákoníku, který mu zakazuje odstoupit v nevhodnou dobu nebo odstoupením porušit povinnost k řádné správě. Dalšími možnostmi zániku funkce je především odvolání ze strany oprávněné osoby, naplnění podmínky určené statutem pro zánik funkce, omezením svéprávnosti⁵² nebo osvědčením o úpadku správce⁵³ a smrtí správce nebo jeho zánikem bez právního nástupce. Správce může odvolat i soud, a to na návrh osoby, která na tom má právní zájem.

2.8 Dohled nad správou svěřenského fondu

Dohled nad správou je upraven v ustanoveních § 1463 až 1467 občanského zákoníku. Ten kromě zakladatele, obmyšleného a osob určených statutem může vykonávat i orgán veřejné moci nebo jiný subjekt určený zákonem⁵⁴. Podrobnější popis dohledu nad správou

⁵⁰ Dle ustanovení § 1448 odstavec 2 ve spojení s § 1451 občanského zákoníku.

⁵¹ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 117, 118.

⁵² Funkce zaniká právní moci rozhodnutí o omezení svéprávnosti.

⁵³ Funkce zaniká zveřejněním rozhodnutí v insolvenčním rejstříku.

⁵⁴ Ustanovení § 1463 odstavec 2 občanského zákoníku.

svěřenského fondu je obsažen v kapitolách věnujících se přímo obchodnímu svěřenskému fondu, zejména v kapitole 4.

2.9 Změny svěřenského fondu

Svěřenský fond může být změněn v zásadě třemi způsoby. Prvním z nich je zvýšení majetku svěřenského fondu smlouvou, nebo pořízením pro případ smrti, druhým je změna statutu svěřenského fondu soudem, ke které dojde na návrh osoby, která na tom má právní zájem, z důvodu nemožnosti nebo vysoké obtížnosti dosažení jeho účelu. Z takového důvodu může být svěřenský fond soudem i zrušen. Posledním způsobem je změna statutu samotným zakladatelem, kterou sice zákon výslovně nepřipouští, ale teorie ji dovozuje v případě, že si zakladatel takové právo ve statutu vyhradí⁵⁵.

2.10 Zánik svěřenského fondu

Svěřenský fond zaniká uplynutím doby, na kterou byl založen, dosažením jeho účelu, rozhodnutím soudu dle ustanovení § 1469 občanského zákoníku, vzdáním se práva na plnění ze strany všech obmyšlených, vyčerpáním majetku svěřenského fondu nebo splněním jiné podmínky, upravené ve statutu⁵⁶. Podrobnější popis zániku svěřenského fondu je popsán v kapitole 5.

⁵⁵ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 143.

⁵⁶ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 156.

3 Obchodní svěřenský fond

3.1 Vymezení obchodního svěřenského fondu

Obchodní svěřenský fond je svěřenský fond zřízený za soukromým účelem⁵⁷, konkrétně k provozování obchodního závodu⁵⁸. Takový účel by měl být vymezen ve statutu svěřenského fondu, ať již do něj zakladatel ze svého majetku vyčlení cokoli, neboť provozování obchodního závodu bude podstatné z hlediska zaměření činnosti správce při správě takového svěřenského fondu. Lze se sice domnívat, že pokud zakladatel do soukromého svěřenského fondu obchodní závod vyčlení, bude tím dostatečně implicitně vyjadřovat záměr jeho provozu a správci jako řádnému hospodáři, kterému náleží plná správa svěřeného majetku, nezbyde nic jiného než závod provozovat. Avšak i přes to je co nejkonkrétnější vymezení účelu ve statutu nezbytné⁵⁹. Ač bychom mohli zakladatelův záměr provozu závodu dovozovat i z dalšího obsahu statutu, jako je například údaj o době trvání svěřenského fondu, či povaze plnění obmyšleným, pořád nelze vyloučit například možnost propachtování takového závodu správcem v případě, že bude doba trvání svěřenského fondu stanovena jako neurčitá a plnění obmyšleným stanoveno po určitou dobu v měsíčních intervalech. Záleželo by pak na uvážení správce, jak by posoudil danou situaci a jaké řešení by zvolil jako nejužitečnější v zájmu beneficianta⁶⁰. I kdyby se správce rozhodl takový závod zcizit a neprovozovat ho dlouhodobě sám, není příliš pravděpodobné, že by se mu to podařilo již k okamžiku vzniku svěřenského fondu. V mezidobí mezi jeho vznikem a takovým zcizením bude správce každopádně povinen zajistit řádný provoz závodu.

⁵⁷ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 132; KOCÍ, M. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014.

⁵⁸ A contrario k ustanovení § 1449 odstavec 3 občanského zákoníku.

⁵⁹ Potřeba bližší specifikace je patrná i při srovnání ustanovení § 1450 odstavec 2 občanského zákoníku, kde zákonodárce požaduje vyjádřit účel fondu v jeho označení, kdežto dle ustanovení § 1452 odstavec 2 písmene c) občanského zákoníku je ve statutu nutno účel přím vymežit. Z odlišení těchto dvou výrazů můžeme seznat i odlišnou míru požadované podrobnosti, viz kapitola 2.6.

⁶⁰ Dle ustanovení § 1409 ve spojení s ustanovením § 1456 věty první, občanského zákoníku.

Obchodní svěřenský fond by měl sloužit jako jakýsi ekvivalent obchodních korporací⁶¹, které obvykle (ne však výhradně) obchodní závod provozují⁶². Pravděpodobně největší výhodou takto fungujícího institutu bude relativně volné vnitřní uspořádání takového svěřenského fondu, na rozdíl od principu nucené formy obchodních korporací. Obchodní svěřenský fond se totiž nebude řídit zákonem o obchodních korporacích a vzhledem k absenci právní subjektivity ani úpravou právnických osob v občanském zákoníku.

3.2 Obchodní svěřenský fond jako podnikatel

Stejně jako je účelem obchodní korporace primárně podnikání⁶³, takový bude i účel obchodního svěřenského fondu. Občanský zákoník v prvním odstavci ustanovení § 420 definuje podnikatele jako osobu, která (i) vykonává výtěžnou činnost, (ii) vykonává ji samostatně, (iii) na vlastní účet a na vlastní odpovědnost, (iv) živnostenským nebo obdobným způsobem, (v) se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Taková definice se vztahuje na osobu (fyzickou nebo právnickou), kterou však svěřenský fond není. Nedostatek jeho právní subjektivity tedy budeme muset překlénout jinak, a to nejpravděpodobněji pomocí správce svěřenského fondu. Ten při jeho správě bude jednat vlastním jménem, avšak na účet takového svěřenského fondu⁶⁴. Veškeré jednání týkající se vyčleněného majetku tedy bude vykonávat pod vlastním jménem, přičemž za jeho jménem bude připojen dodatek identifikující ho jako správce. S trochou benevolence tedy svěřenský fond takovou definici naplní, především když zmírníme požadavek vykonávání činnosti osobou na vlastní účet, a naplníme ho kombinací osobního prvku představovaného činností správce a vlastního účtu

⁶¹ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 132.

⁶² PELIKÁNOVÁ, I., PELIKÁN, R. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 64.

⁶³ PELIKÁNOVÁ, I., PELIKÁN, R. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 62.

⁶⁴ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 143.

představovaného účtem svěřenského fondu. Ač by se o naplnění těchto kritérií dalo polemizovat, pro náš účel uzavřeme s tím, že obchodní svěřenský fond podnikatelem bude, jelikož občanský zákoník určuje jako podnikatele každého, kdo podniká, a o svěřenském fondu založeném za účelem provozování obchodního závodu s úmyslem dosažení zisku se nic jiného, než že podniká, říci nedá.

Aby mohl svěřenský fond podnikat, musí splnit požadované zákonné podmínky. Ty ve své podstatě zajišťují poskytování kvalitních služeb a zboží, bezpečnost hospodářského styku a jeho ochranu před potencionálně rizikovými účastníky. Dále jsou jimi chráněny základní hodnoty jako zdraví, život a majetek⁶⁵. Je proto více než jasné, že budou v rámci možností uplatněny i na svěřenský fond.

K oprávněnému podnikání bude svěřenský fond potřebovat patřičné podnikatelské oprávnění. Nejběžnějším je živnostenské oprávnění⁶⁶ dle živnostenského zákona. K jeho získání, a tedy k provozování živnosti, jsou stanoveny všeobecné podmínky (svéprávnost a bezúhonnost) a zvláštní podmínky (odborná či jiná způsobilost). Samotný svěřenský fond tyto podmínky naplnit nemůže, tak jako je nemůže naplnit ani sama obchodní korporace. Proto pro ni živnostenský zákon vytvořil institut odpovědného zástupce, jehož prostřednictvím se požadavky pro jednotlivé živnosti naplní. Podobnou funkci jako odpovědný zástupce bude mít u svěřenského fondu jeho správce. Ten bude jako svéprávná osoba buď usilovat o potřebná živnostenská oprávnění sám, pokud bude splňovat podmínky pro jejich získání, nebo bude s řádnou pečlivostí vybírat jiné osoby, které požadovanou odbornost splňují a prostřednictvím kterých bude možno potřebné činnosti v závodu provozovat.

⁶⁵ EICHLEROVÁ, K. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kolektiv. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 736 s. ISBN 978-80-7552-333-4. S. 124-126.

⁶⁶ Dále je to například licence, autorizace či osvědčení.

3.3 Obchodní závod ve svěřenském fondu

Občanský zákoník definuje v ustanovení § 502 obchodní závod jako organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Toto ustanovení je zařazeno do Hlavy IV, Věci a jejich rozdělení, Dílu 2, Rozdělení věcí. Z takového zařazení vyplývá, že ač se obchodní závod klasickému právnímu pojetí věci trochu vymyká, a to tím, že je tvořen souhrnem majetku a dluhů⁶⁷, je patrné, že na něj zákonodárce pohlíží jako na věc hromadnou⁶⁸, tedy soubor jednotlivých věcí náležejících téže osobě.

3.3.1 Možnosti zakladatele

Zakladatel svěřenského fondu bude mít několik možností, jak do něj při jeho založení provoz obchodního závodu zakotvit. Mohl by vyčlenit svůj vlastní obchodní závod (nebo jeho část) a jeho provozem pověřit svěřenského správce, mohl by pouze vyčlenit peněžní prostředky a správci ve statutu uložit, aby obchodní závod koupil či ho rovnou vytvořil podnikatelskou činností. Zakladatel v takovém případě určí například zcela konkrétně jaký závod má správce za vyčleněné prostředky koupit, nebo uvede skupinu obchodních závodů, ze které má správce vybrat, stanoví, na jaký předmět podnikání se má správce zaměřit, a nechá konkrétní postup provedení na jeho uvážení. Není však vyloučeno, aby zakladatel toto rozhodnutí zanechal zcela na uvážení správce a ve statutu mu uložil pouze provozovat obchodní závod. To by mohlo být vhodné v případě, kdy zakladatel vybere správce na základě jeho historických kvalit a úspěchů, a nebude se chtít přesným vymezením zatěžovat. Správce pak zaměření podnikatelské činnosti zvolí podle vlastních možností, schopností a zkušeností. V neposlední řadě je potřeba uvést i možnost zvýšení majetku existujícího svěřenského fondu osobou, která není zakladatelem, právě o takový obchodní závod.

⁶⁷ Zákonná definice jmění v ustanovení § 495 věta druhá občanského zákoníku.

⁶⁸ ČERNÁ, S. In ČERNÁ, S., ŠTEGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kolektiv. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 736 s. ISBN 978-80-7552-333-4. S. 108.

Vyčlenit majetek vytvářející svěřenský fond je možné jak bezúplatně, tak za úplatu či jiné protiplnění. Taková úplata může být poskytnuta například obmyšleným, který jejím uhrazením nabyde svého postavení, tak i jinou osobou⁶⁹. Lze se domnívat, že taková úplata může být zakladateli poskytnuta i samotným svěřenským fondem. Na tom jsou ostatně postaveny obchodní svěřenské fondy (commercial trusts) ve Spojených státech amerických. Právo tam rozlišuje mezi trusty vznikajícími bezúplatně, tedy zakladatel od obmyšleného neočekává žádné protiplnění a trust zřizuje jako dar (tzv. gratuitous trust), a trusty používanými pro komerční, finanční a jiné obchodní transakce (commercial trust), jejichž podstatou je právě poskytnutí protiplnění zakladateli⁷⁰. Život takového commercial trustu probíhá zhruba takto: zakladatel (obvykle obchodní korporace) založí trust a vyčlení do něj majetek (například soubor svých pohledávek), trust za tento majetek poskytne odpovídající finanční hodnotu, kterou na základě vyčleněného majetku získá (například emisí a prodejem cenných papírů), věřitelé trustu získají postavení obmyšlených a po jejich uspokojení bude zakladateli náležet zbytková hodnota (podstata, zbylý majetek) trustu. Takového efektu půjde docílit i u nás, a to vytvořením různých skupin obmyšlených. První skupinou obmyšlených budou zakladatelé, kterým bude plněno nejdříve a do výše hodnoty vyčleněného majetku (na zakladatele commercial trustu lze ostatně také nahlížet jako na skupinu obmyšlených s prioritním postavením). Druhou skupinou budou věřitelé, kteří své postavení získají v závislosti na provozu závodu obchodního svěřenského fondu a jeho obchodní činnosti, a bude jim plněno do výše jejich pohledávek. Poslední skupinou budou opět zakladatelé, kterým bude náležet po naplnění účelu svěřenského fondu a uspokojení předchozích obmyšlených vše to, co ve svěřenském fondu zbyde, tedy v případě úspěšně realizovaného podnikatelského záměru majetek vyšší hodnoty, než jaký do svěřenského fondu původně vyčlenili.

Na rozdíl od commercial trustu, jehož podstatou je oboustranně výhodný obchod již při jeho vzniku, může obchodní svěřenský fond u nás vzniknout i jako bezúplatný. Rozhodnout tak je v moci zakladatele a bude záležet na jeho potřebách a preferencích při zakládání takového fondu. Zakladatel může využít například výše nastíněný model s co nejvčasnějším protiplněním za vyčleněný majetek. Nebo může svěřenský fond založit bezúplatně a sebe určit

⁶⁹ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidované znění) k § 1448-1452.

⁷⁰ SCHWARCZ, Steven L.: *Commercial Trusts as Business Organisations: Unraveling the Mystery*, 58 Bus. Law. 559 (2003). S. 562.

jako jediného obmyšleného⁷¹, a tedy se mu v případě podnikatelského úspěchu počáteční investice vrátí i se ziskem. V neposlední řadě může zakladatel obchodní svěřenský fond pouze založit bez jakéhokoli protiplnění a nestát se ani obmyšleným. I v takovém případě mohou být skuteční obmyšlení vybráni libovolně (v případě obchodního svěřenského fondu, který je vždy zřízen za soukromým účelem, musí být statutem určen alespoň okruh osob, ze kterých mají být obmyšlení vybráni), a to bez ohledu na doporučení uvedené v Důvodové zprávě k občanskému zákoníku, tedy aby obmyšleným svěřenského fondu zřízeného bezúplatně byla pouze osoba, která je po zakladateli způsobilá dědit v den vzniku svěřenského fondu. Jelikož občanský zákoník nic takového nezakotvuje, měl by mít zakladatel právo určit obmyšlené i v tomto případě podle svého přání⁷².

3.3.2 Obchodní závod a evidence svěřenských fondů

Při dispozici s obchodním závodem, tedy při jeho koupi či pachtu, se smluvní strany budou řídit speciálními ustanoveními občanského zákoníku⁷³. Dle rejstříkového zákona se pak do evidence svěřenských fondů zapíše údaje o tom, zda byl závod převeden, dán do zástavy, nájmu, propachtován a podobně, doklad o koupi závodu se vloží do sbírky listin. Svěřenský fond tedy při koupi obchodního závodu tento do svého jmění nabyde k okamžiku zveřejnění údaje, že uložil doklad o koupi závodu do sbírky listin. Stejně tak v případě svěřenského fondu na místě pachtýře nabyde tento práva k závodu okamžikem zveřejnění údaje, že uložil doklad o pachtu závodu do sbírky listin. Uložení takových dokladů do sbírky listin bude povinností svěřenského správce. Dispozice s obchodním závodem ve svěřenském fondu má tedy stejná pravidla, v obchodních korporacích.

⁷¹ KOCÍ, M. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1328 s. ISBN 978-80-7478-546-7. § 1449.

⁷² KOCÍ, M. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1328 s. ISBN 978-80-7478-546-7. § 1457.

⁷³ Při koupi závodu (a obdobném převodu vlastnického práva) ustanoveními § 2175-2183 občanského zákoníku, a při pachtu ustanoveními § 2349-2357 občanského zákoníku.

4 Srovnání obchodního svěřenského fondu s obchodní korporací

4.1 Numerus clausus obchodních korporací

Vznik a chod obchodních korporací má svá pravidla, která jsou určena zákonodárcem. Ten je stanovil ve veřejném zájmu, mimo jiné pro ochranu osob, které s obchodní korporací přicházejí do styku. Za dodržení a naplnění daných podmínek, tedy řádným založením některé z možných obchodních korporací, získá entita právní osobnost⁷⁴.

Okruh forem obchodních korporací je stanoven zákonodárcem taxativně a zakladatel si může zvolit, který z daných scénářů bude nejlépe odpovídat jeho podnikatelskému záměru. Každá z možných forem se od sebe liší mírou kogentnosti úpravy její základní charakteristiky a možností elasticity jejího uspořádání⁷⁵ především v závislosti na tom, zda jde o korporaci, kde převažuje spíše osobní prvek, nebo spíše o korporaci kapitálové povahy. Tedy dá se říci v závislosti na míře ručení společníků za závazky korporace. Smluvní svoboda vzrůstá s posilováním osobní povahy obchodní korporace a klesá s růstem povahy kapitálové⁷⁶.

Kouzlem obchodního svěřenského fondu by tedy mohl být především fakt, že nebude svázán pravidly platnými pro obchodní korporace. Především v návaznosti na výše zmíněnou míru kogentnosti jednotlivých forem a míru ručení společníků za dluhy společnosti by se obchodní svěřenský fond se svým odděleným a nezávislým jměním dal nejlépe přirovnat právě ke kapitálovým společnostem. Zakladatel díky oddělenému, autonomnímu jmění a jeho správě na účet fondu za dluhy fondu nijak neručí, stejně jako za ně neručí společníci ve

⁷⁴ ČERNÁ, S. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 86.

⁷⁵ Prostor pro uplatnění smluvní autonomie mezi členy ve společenské smlouvě, stanovách nebo v zakladatelské listině.

⁷⁶ ČERNÁ, S. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 88.

společnosti s ručením omezeným, pokud mají zcela splněnou svoji vkladovou povinnost (a tato skutečnost je zapsána do obchodního rejstříku)⁷⁷, nebo akcionáři v akciové společnosti⁷⁸. Smluvní svoboda úpravy vnitřních poměrů korporace je různá, nejnižší je u akciové společnosti, zatímco u společnosti s ručením omezeným je možné řadu aspektů (ne však všechny) smluvně upravit. Pro případ, že se tomu tak nestane, obsahuje právní úprava subsidiární řešení. Svěřenský fond taková pravidla následovat nemusí, organizaci vnitřních poměrů můžou zakladatelé zvolit zcela libovolně, v rámci právní úpravy svěřenského fondu a správy cizího majetku v občanském zákoníku, která však fungování svěřenského fondu upravuje oproti obchodním korporacím velmi obecně. Promítnutí takové entity do právního života nebude od obchodní korporace příliš rozdílné. Svěřenský fond může vlastnit majetek, mít vlastní dluhy, žalovat i být žalován a je uznán i jako daňový subjekt.

Flexibilita uspořádání vnitřních poměrů však nemusí být vždy brána jako výhoda. Vytváření vlastních pravidel pro funkci takové podnikatelské entity nemusí být nejsnazší. Zakladatel bude potřebovat více času, než kdyby se spokojil s předem určenou formou některé z klasických obchodních korporací. V případě jejich externího zpracování třetím subjektem by se toto mohlo významně promítnout i do celkových nákladů na založení obchodního svěřenského fondu. Proto by měl zakladatel zvážit, zda mu podnikání v rámci svěřenského fondu přinese požadované výhody, či zda se spokojí s jednou z předepsaných forem obchodních korporací, jejichž úprava by zákonodárcem měla být navržena tak, aby zakladatelům šetřila náklady a aby co nejlépe pomáhala realizovat jejich podnikatelský záměr⁷⁹.

⁷⁷ EICHLEROVÁ, K. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 287, 327.

⁷⁸ JOSKOVÁ, L. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 365.

⁷⁹ ČERNÁ, S. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 86.

4.2 Právní subjektivita

Podstatným rozdílem oproti obchodní korporaci je nedostatek právní subjektivity obchodního svěřenského fondu⁸⁰. I přes to, že občanský zákoník v ustanovení § 20 právní osobou vymezuje jako „*organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost zákon uzná*“ a zároveň v důvodové zprávě zákonodárce jasně sděluje, že svěřenský fond právní osobnost nemá, nelze přehlédnout tendence svěřenský fond k právní osobě přiblížit. Děje se tomu tak například přiznáním daňové subjektivity⁸¹, a tedy jakýmsi částečným fingováním právní osobnosti⁸², nebo také zavedením evidence svěřenských fondů⁸³, která podmínila vznik fondu jeho zápisem do příslušné evidence⁸⁴, stejně, jako je tomu u obchodních korporací⁸⁵.

Oproti právní osobě ale svěřenský fond stále postrádá řadu dalších pojmových znaků, jako je například sídlo právní osoby, její organizační struktura, deliktní způsobilost nebo způsobilost procesní, která je nahrazena osobou správce, a zejména již výše zmíněnou právní subjektivitu⁸⁶.

4.2.1 Řešení ve státu Delaware

Příkladem zajímavého řešení problematiky, zda svěřenskému fondu přiznat, nebo nepřiznat právní subjektivitu a jak zajistit jeho vyšší důvěryhodnost především při obchodním

⁸⁰ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidované znění) k § 1448 - 1452.

⁸¹ Dle ustanovení § 1 odstavec 2 písmeno i) zákona o účetnictví.

⁸² HAVEL, B. In TICHÝ, L., RONOVSÁ, K., KOCÍ, M., eds. *Trust a srovnatelné instituty v Evropě*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. 236 s. ISBN 978-80-87488-14-0. S. 205 - 206.

⁸³ Zákonem č. 460/2016 Sb.

⁸⁴ HORN, Kryštof: *Praktické aspekty svěřenského fondu ve světle návrhu urgentní novely občanského zákoníku*. Ad Notam, č. 1, roč. 2015, s. 9.

⁸⁵ ČERNÁ, S., VRBA, M. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 109.

⁸⁶ HAVEL, B. In TICHÝ, L., RONOVSÁ, K., KOCÍ, M., eds. *Trust a srovnatelné instituty v Evropě*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. 236 s. ISBN 978-80-87488-14-0. S. 205 - 206.

styku, je takzvaný statutory trust (zákonný/úřední svěřenský fond) státu Delaware ve Spojených státech amerických. Zde byl vedle tradičního common law trustu zákonem zaveden výše zmíněný statutory trust⁸⁷. Tento trust je založen dle zákona, a to vyplněním takzvaného certifikátu o trustu (*certificate of trust*) před patřičným orgánem⁸⁸. Takto založený trust pak právo státu Delaware považuje za samostatnou právní entitu⁸⁹. Oproti common law trustu, na který může být aplikováno mnoho neaktuálních pravidel a představuje tak značnou nejistotu v řadě jeho právních aspektů, statutory trust byl zaveden právě se záměrem dát aktérům trustu co nejvyšší možnost pro uplatnění smluvní svobody a zároveň posílit postavení jeho řídicích nástrojů⁹⁰. Delawareký statutory trust se tak stal populárním zejména k zakládání investičních fondů ve formě trustů⁹¹, kteým přináší ještě další výhody, jako například osvobození od daně z příjmu právnických osob (Corporate Income Tax)⁹².

4.3 Vklady a základní kapitál

K vkladům a základnímu kapitálu obchodní korporace by se v případě obchodního svěřenského fondu dal přirovnat vyčleněný majetek z vlastnictví zakladatele⁹³.

⁸⁷ Byl zaveden aktem Delaware Statutory Trust Act, nacházejícím se v 38. kapitole 12. části delawareského zákoníku (Delaware Code, dostupný z <http://www.delcode.delaware.gov//>) v roce 2002, když nahradil původní Delaware Business Trust Act z roku 1988.

⁸⁸ Dle ustanovení § 3810 odstavec (a)(1) delawareského zákoníku.

⁸⁹ Dle ustanovení § 3810 odstavec (a)(2) delawareského zákoníku.

⁹⁰ SWOYER, M.S.: *Don't Let the Name Fool You: Delaware Statutory Trusts are Controlled by Contract*. Business Law Today, December 2016.

⁹¹ PETERSON, J. W.: *Investment Companies Organized as Delaware Statutory Trusts: Practical Considerations for Drafting Governing Instruments*. Investment Lawyer, January 2008, s 14. Peterson zde uvádí, že dle Investment Company Institutu bylo v Delaware v roce 2007 založeno 30,2 procenta otevřených investičních fondů a 29,3 procenta uzavřených investičních fondů z celkového množství založených fondů v USA. Z toho bylo přibližně 94 procent otevřených fondů a 61 procent uzavřených fondů založeno jako Delaware statutory trusty.

⁹² PETERSON, J. W.: *Investment Companies Organized as Delaware Statutory Trusts: Practical Considerations for Drafting Governing Instruments*. Investment Lawyer, January 2008, s 19, a zároveň ustanovení § 3809 delawareského zákoníku.

⁹³ Pro další srovnání budou použity pouze společnost s ručením omezeným a akciová společnost, a to z důvodu lepší názornosti, když vkladová povinnost u těchto korporací náleží všem společníkům a jejich ručení za dluhy společnosti je buď omezené, nebo nulové.

4.3.1 Vklady a základní kapitál v kapitálových společnostech

Zakladatelé kapitálových společností na sebe berou vkladovou povinnost sepsáním společenské smlouvy či stanov (případně zakladatelské listiny). V té se zavážou vložit do společnosti určitý předmět vkladu výměnou za nabytí účasti v ní⁹⁴. Předmět vkladu může být buďto peněžitý (peníze jako platidlo), nebo nepeněžitý. Pokud je předmět vkladu nepeněžitý, je povinností jeho hodnotu v penězích ocenit, aby byla zjištěna výše takového vkladu, a tedy rozsah, jakým se vkladatel podílí na základním kapitálu. Takové ocenění musí být u kapitálových společností provedeno zásadně znalcem⁹⁵, jelikož při ocenění dohodou samotných zakladatelů⁹⁶ by mohlo dojít k nadhodnocení takového vkladu. Garanční funkce základního kapitálu⁹⁷ by tak byla oslabena, jelikož majetková hodnota vnesená do společnosti by ve skutečnosti byla nižší než výše jejího základního kapitálu⁹⁸. Hodnota vkladu pak slouží jako kritérium určení míry účasti společníků na společnosti, tedy velikosti jejich podílů⁹⁹. Od těch se podpůrně odvíjí rozsah práv a povinností společníků ve společnosti¹⁰⁰, i když zákon o obchodních korporacích umožňuje odlišné řešení ve stanovách či společenské smlouvě¹⁰¹.

Podobnost se svěrenským fondem, za jehož dluhy zakladatel neručí a své postavení zakladatele získá právě vyčleněním části svého majetku, je tak na první pohled patrná.

⁹⁴ ČERNÁ, S., VRBA, M. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 114.

⁹⁵ Výjimky z povinnosti ocenění nepeněžitého vkladu znalcem upravují ustanovení § 143 a 251, resp. § 468 – 473 zákona o obchodních korporacích.

⁹⁶ Jako je tomu u osobních společností.

⁹⁷ Ač je kritizována.

⁹⁸ ČERNÁ, S., VRBA, M. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 116, 117.

⁹⁹ Pro společnost s ručením omezeným však pouze podpůrně, když ustanovení § 133 zákona o obchodních korporacích umožňuje určit velikost podílů ve společenské smlouvě jinak.

¹⁰⁰ Např. právo na podíl na zisku a na likvidačním zůstatku, hlasovací právo, zvláštní práva kvalifikované menšiny společníků a další společnická práva.

¹⁰¹ POKORNÁ, J. In POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektiv. *Obchodní společnost a družstvo*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 448 s. ISBN 978-80-7400-475-9. S. 51, 52.

4.3.2 Vyčlenění majetku a na něm závislé postavení zakladatele

Obdobou zakladatelských vkladů do kapitálových společností bude u obchodního svěřenského fondu vyčlenění majetku zakladatelem. Ten sice nemá přímo povinnost k vyčlenění majetku, ale bez toho žádný svěřenský fond nevznikne¹⁰². Podobně jako u obchodních korporací může být zakladatelů jediného obchodního svěřenského fondu více¹⁰³ a výhodou oproti kapitálovým společnostem je beze sporu fakt, že žádnou povinnost vyjádření peněžní hodnoty svých příspěvků, natož k jejich znaleckému oceňování, nemají. Pro určení rozsahu práv a povinností a postavení jednotlivých zakladatelů je bezvýznamné, jakou hodnotu vyčleněný majetek má, avšak je důležité, aby každý ze zakladatelů při vytváření svěřenského fondu nějaký majetek ze svého vlastnictví vyčlenil. V opačném případě by nenabyl postavení zakladatele svěřenského fondu ani práva s tím spojená, jelikož jak je explicitně vyjádřeno v ustanovení § 1468 občanského zákoníku, ten, kdo zvýší majetek svěřenského fondu ze jeho trvání, se nestává jeho zakladatelem. Ad absurdum si lze představit obchodní svěřenský fond, do něhož jeden ze zakladatelů vyčlenil majetek v hodnotě 100.000.000,- Kč a druhý pouze 100,- Kč, ale dle statutu figurují jako obmyšlení svěřenského fondu rovným dílem, přičemž veškerá další práva a povinnosti si mohou taktéž upravit zcela libovolně, bez závislosti na poměru hodnoty jimi vyčleněného majetku k celkové hodnotě vyčleněného majetku.

4.3.3 Splnění vkladové povinnosti

Zavázáním se ke splnění vkladové povinnosti získají zakladatelé účast v jimi vytvářené kapitálové společnosti. Nepeněžité vklady, vkladové ážio a 30 % z každého peněžitého vkladu musí být do společnosti s ručením omezeným vneseny ještě před jejím vznikem a zbytek vkladové povinnosti musí společník splnit ve lhůtě určené společenskou smlouvou, nejpozději však do pěti let od vzniku společnosti. Do akciové společnosti musí být před jejím vznikem

¹⁰² Svěřenský fond majetek nezbytně potřebuje k plnění svého účelu.

¹⁰³ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 123.

vneseny také všechny nepeněžitě vklady, splaceno emisní ážio a v souhrnu alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty akcií. Emisní kurs pak akcionáři musí splatit ve lhůtě určené stanovami, nejpozději však do jednoho roku ode dne vzniku společnosti. Pokud nebude vkladová povinnost splněna v míře požadované před vznikem společnosti, nebude společnost do obchodního rejstříku zapsána a tedy nevznikne. V případě, že se tak stane, soud ji po jejím vzniku prohlásí za neplatnou. Prodlení společníka či akcionáře se splněním své vkladové povinnosti, může mít za následek až jeho vyloučení ze společnosti ohledně toho podílu či těch akcií, kterých se týká prodlení. Společníka svým rozhodnutím vyloučí valná hromada, akcionáře pak představenstvo akciové společnosti.

Vyčlenění majetku do svěřenského fondu je v tomto ohledu značně rozdílné. Zakladatel vyčleněním majetku účast či podíl na svěřenském fondu nezískává, jelikož svěřenský fond takové dělení nezná. Zakladateli se však může dostat takových výhod a postavení, jaké si určí ve statutu.

Je otázkou, jak bude vyřešena situace, kdy zakladatel správci vyčleněný majetek neposkytne. Svěřenský fond vzniká zápisem do evidence svěřenských fondů a jeho vznikem se správce ujímá správy vyčleněného majetku. Stejným okamžikem vzniká také jeho oddělené a nezávislé vlastnictví, tudíž majetek přestává být ve vlastnictví zakladatele. Vznik svěřenského fondu tedy nezávisí na tom, zda zakladatel svěřenskému správci už majetek nebo jeho část fakticky svěřil, jako tomu musí být u kapitálových společnostech, u kterých vklady před jejich vznikem přijímá a spravuje správce vkladů. U těch, jak bylo zmíněno výše, zákon upravuje dostatečně podrobně postup společnosti při nesplnění vkladové povinnosti a následky z toho hrozící. Oproti tomu s nevydáním vyčleněného majetku správci zákon nepočítá, což může činit problémy. Jelikož zakladatel svěřuje správci majetek smlouvou a ten ho pak spravuje v zájmu obmyšlených, nabízí se řešení podle občanskoprávní úpravy prodlení se splněním obecného dluhu, a to i když zakladatel vyčlenil majetek bezúplatně. Uzavřením smlouvy se totiž zakladatel zaváže majetek vyčlenit a ke správě ho poskytnout, tedy vzniká mu k tomu povinnost. Správce s povinností péče řádného hospodáře by se tak měl v zájmu obmyšlených o vydání vyčleněného majetku zasloužit a v případě potřeby zakladatele i žalovat.

4.3.4 Úplata za vyčleněný majetek

Jak bylo popsáno výše v kapitole 3.3.1, je možné, aby zakladatel za vyčleněný majetek získal protiplnění, a to jak od obmyšleného nebo jiné třetí osoby, tak zřejmě i od samotného fondu. To je u obchodních korporací zcela vyloučeno, jelikož za vklad společník nabývá účast ve společnosti, tedy další protiplnění by snižovalo reálnou výši základního kapitálu. Společník dokonce nemá právo na vrácení předmětu vkladu nejen po dobu trvání společnosti, ale i po jejím zrušení. V případě zrušení mu sice vzniká právo na likvidační zůstatek, ale přirovnáme-li k likvidačnímu zůstatku zbytkovou hodnotu svěřenského fondu po jeho zániku, není vyloučeno, aby náležela zakladateli svěřenského fondu (figuroval k ní jako obmyšlený) i v případě, kdy mu za vyčleněný majetek byla poskytnuta úplata již při zakládání fondu. Zakladatel tak svěřenskému fondu majetek může de facto prodat a v závěru ten samý majetek nabýt do vlastnictví bezúplatně zpět. Záleží zde samozřejmě na úspěšnosti správy takového fondu. Pokud podíl na společnosti prodá společník, ztrácí tím i právo na podíl na likvidačním zůstatku. To se totiž pojí s vlastnictvím podílu a účastí ve společnosti.

4.4 Organizační struktura obchodní korporace a svěřenského fondu

Orgány obchodních korporací můžeme dělit podle jejich působnosti na nejvyšší, výkonné a kontrolní. Takové orgány svěřenský fond sice nevytváří, ale náležejí mu subjekty, které v případě provozu závodu obchodním svěřenským fondem mohou plnit obdobné úkoly, jaké náleží orgánům obchodních korporací. Jsou jimi zakladatel svěřenského fondu, správce, obmyšlený a osoby oprávněné k dohledu nad správou svěřenského fondu. Jelikož funkce správce svěřenského fondu a jeho zakladatele nejsou vymezeny stejně, jako tomu je u nejvyššího a výkonného orgánu obchodní korporace, avšak funkce osoby oprávněné k dohledu nad správou svěřenského fondu a kontrolního orgánu je obdobná, či alespoň lépe oddělitelná od ostatních, bude následující část rozdělena na dva oddíly tak, že v prvním bude pojednáno o orgánech a subjektech podílejících se především na správě předmětných entit, a ve druhém budou srovnány funkce kontroly a dohledu. Pro toto srovnání budou použity

především orgány kapitálových společností, konkrétně společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti s dualistickým systémem řízení.

4.4.1 Správa kapitálové společnosti a svěřenského fondu

Na správu kapitálové společnosti se podílí především její nejvyšší orgán a statutární orgán. Nejvyšší orgán především z hlediska generálních otázek její existence, směřování a rozhodování o otázkách pro ni velice významných a statutární orgán se zabývá zejména jejím obchodním vedením, řízením jejího vnitřního chodu a jejím zastupováním navenek.

Nejvyšší orgán obchodních korporací je tvořen všemi společníky takové korporace¹⁰⁴. U kapitálových společností se jedná o valnou hromadu a účast v ní je podmíněna vlastnictvím podílu v takové korporaci. Ten je možno nabýt originárně, tedy při založení obchodní korporace nebo vytvořením nového podílu zvýšením základního kapitálu, nebo derivativně – převodem či přechodem podílu^{105, 106}. K takovému orgánu můžeme ze subjektů obchodního svěřenského fondu nejlépe připodobnit zakladatele, jelikož okruh jeho působnosti (jak bude popsáno níže) je okruhu působnosti valné hromady zřejmě nejbližší. Podstatný rozdíl je však v tom, že kapitálové společnosti pojí členství ve valné hromadě s vlastnictvím podílu a je nerozhodné, zda byl podíl nabyt při založení takové společnosti nebo až v průběhu její existence. U svěřenského fondu se však po jeho vzniku již zakladatelem nemůže stát nikdo nový. Práva zakladatele nejde nikterak převést, svěřenský fond tak bude mít po celou dobu své existence zakladatele stejné¹⁰⁷. Občanský zákoník dokonce explicitně v ustanovení § 1468 uvádí, že kdo zvýší majetek svěřenského fondu, nestane se jeho zakladatelem. Další patrný rozdíl mezi zakladatelem svěřenského fondu a držitelem podílu v kapitálové společnosti je fakt, že společníkovi náleží k podílu vlastnické právo. Podíl je tak předmětem dědění, společník

¹⁰⁴ PATĚK, D. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 157.

¹⁰⁵ Na základě koupě, darování, směny, dědění apod.

¹⁰⁶ ČERNÁ, S. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 147.

¹⁰⁷ Výjimkou bude zakladatel jako právnická osoba, na jejíhož nástupce zakladatelská práva při jejím zániku přejdou. U zakladatele jako fyzické osoby se však tato práva nedědí.

ho může převádět na jiné osoby, či ho dát do zástavy (nakládání s podílem však může být v zakladatelském právním jednání omezeno, u společnosti s ručením omezeným lze jeho dědění, převod i zastavení společenskou smlouvou dokonce vyloučeny¹⁰⁸). Oproti tomu zakladatel pozbývá vznikem svěřenského fondu vlastnické právo k jím vyčleněnému majetku, tedy jakékoli nakládání s ním již není možné. Takové autonomní jmění nepatří ani do zakladatelovi pozůstalosti a není tak předmětem dědění¹⁰⁹.

Co se týče působnosti nejvyššího orgánu obchodní korporace, jsou mu svěřeny základní otázky existence obchodní korporace, jejího směřování, složení a odměňování dalších orgánů a rozhodování o rozdělení zisku nebo úhradě ztráty či schvalování právních jednání s významnými dopady na provoz obchodního závodu¹¹⁰. Pokud tyto otázky převedeme na problematiku svěřenských fondů, některé z nich by měly být vyřešeny již ve statutu, některé budou náležet jeho správci, a některé mohou být rozhodovány ad hoc zakladatelem. Tak například směřování svěřenského fondu ve smyslu vymezení jeho účelu je potřeba zakotvit již ve statutu, stejně tak jako dobu jeho trvání. U ostatních však bude záležet především na vůli zakladatele, do jaké míry bude chtít svěřenský fond v průběhu jeho správy ovlivňovat. Možnosti ovlivnění chodu obchodního svěřenského fondu, které zakladateli náleží i po jeho založení, jsou zejména právo jmenovat a odvolávat správce a jmenovat obmyšlené. Rozhodování o dalších otázkách si zakladatel může vymínit ve statutu. Může se jednat například právě o schvalování významných právních jednání¹¹¹, či schvalování odměn pro správce a další subjekty svěřenského fondu, ale může si vymínit i možnost měnit samotný statut. Na druhou stranu zákon zná i mechanismus pro případ, kdy by zakladatel chtěl zůstat vůči fondu po jeho založení zcela nečinný¹¹².

¹⁰⁸ EICHLEROVÁ, K. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 310.

¹⁰⁹ TICHÝ, L., ZVÁNOVEC, V. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. § 1472.

¹¹⁰ PATĚK, D. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 157.

¹¹¹ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 125.

¹¹² Taková úprava je potřebná zejména pro svěřenské fondy založené mortis causa.

Stejně jako valné hromadě nenáleží pravomoc obchodního vedení společnosti a neměla by se ho snažit ovlivňovat, ani zakladatel svěřenského fondu nemá právo udílet pokyny svěřenskému správci nad rámec statutu (bylo by možné upravit ve statutu případy, kdy je zakladatel do správy fondu oprávněn zasahovat, ale především jako preventivní způsob dohledu nad správou, ke které ho zákon opravňuje, popřípadě toto může vyhradit i jiným osobám oprávněným k dohledu nad správou)¹¹³. Pokud zakladatel s jednáním správce nesouhlasí, měl by využít ustanovení § 1466 odstavec 1 občanského zákoníku a navrhnout soudu, aby správci určité jednání zakázal nebo uložil. Případně se v rámci stejného paragrafu může dovolat neplatnosti takového jednání, kterým se zdá svěřenský fond poškozen. Jelikož je však funkce správce spjata s vůlí zakladatele fondu, můžeme předpokládat, že správce ve snaze udržet si svou pozici vyjde zakladateli vstříc a k ovlivnění tak bude docházet¹¹⁴.

4.4.1.1 Svěřenský správce a statutární orgán kapitálové společnosti – podmínky pro výkon funkce

Statutární orgán je obligatorně voleným orgánem kapitálové společnosti, pro jehož členy klade právní úprava podmínky, jejichž nesplnění vede k nemožnosti stát se členem takového orgánu i přesto, že bude volba takového člena řádně provedena. Pokud člen orgánu přestane některou z podmínek splňovat až následně, během výkonu své funkce, jeho členství v orgánu tím automaticky zaniká.

Jelikož může být členem statutárního orgánu jak fyzická, tak právnická osoba¹¹⁵, a některé požadavky nemůže právnická osoba jako taková naplnit, použije se pro ni institut zástupce právnické osoby ve voleném orgánu. Požadavky, které je nutné naplnit, je plná svéprávnost, bezúhonnost ve smyslu ustanovení § 6 odstavec 2 živnostenského zákona, absence překážek provozování živnosti dle ustanovení § 8 živnostenského zákona, absence

¹¹³ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 124, 125.

¹¹⁴ HORN, Kryštof: *Podrobněji k svěřenskému fondu*. Ad Notam, č. 6, roč. 2014, s. 16.

¹¹⁵ Funkci předsedy správní rady a statutárního ředitele může v akciové společnosti s monistickým systémem řízení vykonávat pouze fyzická osoba. Viz ustanovení § 461 a 463 zákona o obchodních korporacích.

pravomocného diskvalifikačního rozhodnutí¹¹⁶, neexistence inkompatibility funkcí¹¹⁷ a souhlas člena se svým zvolením¹¹⁸.

Úprava svěřenských fondů naproti tomu na svého správce takové nároky neklade, a to zejména u osoby fyzické. U té se vyžaduje plná svéprávnost, absence osvědčení o úpadku a souhlas s jmenováním do funkce. Právnícká osoba se může stát svěřenským správcem jen tehdy, stanoví-li tak zákon. Takovým zákonem je v současnosti pouze zákon o investičních společnostech a investičních fondech, který umožňuje stát se svěřenským správcem osobám licencovaným Českou národní bankou. Dozoru té zároveň podléhají¹¹⁹. Současně se u takové právnické osoby vyžaduje absence osvědčení o úpadku a souhlas s jmenováním do funkce.

Ze zákona také vyplývá jakási inkompatibilita mezi funkcemi dohledu a správy. Není možné, aby byl zakladatel nebo obmyšlený zároveň jediným správcem svěřenského fondu a sloučil tak v případě neurčení další dohlížející osoby všechny tyto funkce do jedné. V takovém případě musí mít svěřenský fond ještě dalšího správce a tito správci musí jednat společně. Tím by měla být zajištěna objektivní správa svěřenského fondu ve prospěch obmyšleného, ale lze pochybovat o tom, že se druhý správce i přes povinnost péče řádného hospodáře bude nějak zásadně vzpírat názorům správce-zakladatele, pokud na něm bude jeho setrvání ve funkci závislé.

Další podmínkou, která bude podstatná přímo pro fungování obchodního svěřenského fondu a jeho podnikatelskou činnost, bude především získání patřičných živnostenských oprávnění. Podmínky pro jejich udělení, jak již bylo zmíněno výše v kapitole 3.2, ale nemusí být naplněny přímo osobou správce.

¹¹⁶ Soudní rozhodnutí o vyloučení člena statutárního orgánu obchodní korporace z výkonu funkce.

¹¹⁷ Opět s výjimkou akciové společnosti s monistickým systémem řízení. Inkompatibilita platí pro funkce výkonného a kontrolního charakteru.

¹¹⁸ Podrobněji například PATĚK, D. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 163 - 168.

¹¹⁹ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 116.

Z porovnání tedy vyplývá, že požadavky kladené zákonem na členy statutárních orgánů jsou v zásadě přísnější než požadavky kladené na svěřenské správce. Není sice pravděpodobné, že by si zakladatel fondu, popřípadě jiná oprávněná osoba, vybíral za svěřenského správce někoho, kdo byl například soudním rozhodnutím vyloučen z funkce ve statutárním orgánu obchodní korporace nebo se dopustil trestného činu v souvislosti s obdobným předmětem podnikání, jako bude mít svěřenský fond, ale i taková možnost existuje, a záleží tedy pouze na moudrém uvážení zakladatele, jakého správce si zvolí.

4.4.1.2 Práva a povinnosti statutárního orgánu a svěřenského správce

Do působnosti statutárního orgánu kapitálové společnosti patří především její obchodní vedení a generální zástupčí oprávnění, čímž je naplňován účel existence takové společnosti – dosahování zisku. Rámec výkonu takové funkce pak kromě toho zákonného mohou tvořit ještě jednotlivá rozhodnutí valné hromady, která se však mohou týkat například pouze obecného směřování společnosti, nebo dalších klíčových a dlouhodobých aspektů její funkce¹²⁰.

Svěřenský správce naproti tomu spravuje vyčleněný majetek ve prospěch obmyšleného. S majetkem může činit cokoli, co je nutné a užitečné, což mu poskytuje celkem širokou míru autonomie. Ta je však také omezena, a to ustanoveními o správě cizího majetku v občanském zákoníku¹²¹ a dále fakultativně smlouvou o správě svěřenského fondu a jeho statutem. Svěřenský správce svým působením naplňuje účel svěřenského fondu určený ve statutu, v našem případě tedy provozuje obchodní závod, a to podle podmínek, které zakladatel ve statutu a smlouvě určil¹²².

Svěřenský správce vykonává správu fondu především na základě ustanoveních občanského zákoníku o správě cizího majetku. Tato ustanovení jsou pro statutární orgán

¹²⁰ PATĚK, D. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 157, 158.

¹²¹ Ustanovení § 1400 a následující občanského zákoníku.

¹²² JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 13.

kapitálové společnosti explicitně vyloučena v ustanovení § 59 odstavec 1 zákona o obchodních korporacích. Jeho činnost se tedy řídí zejména tímto zákonem, případně ustanoveními občanského zákoníku upravujícími právnické osoby.

Oba subjekty mají povinnost postupovat při výkonu funkce s péčí řádného hospodáře¹²³. Ta obsahuje dvě složky, kterými jsou požadavek péče a požadavek loajality. Požadavek péče představuje potřebnou odbornost, spočívající v dovednostech, znalostech a zkušenostech a požadavek loajality vyjadřuje preferenci zájmů společnosti (resp. obmyšleného) nad veškerými osobními zájmy, či zájmy někoho jiného¹²⁴. Pro statutární orgán je koncept péče řádného hospodáře rozvinut ustanovením § 51 odstavec 1 zákona o obchodních korporacích, a to takzvaným pravidlem podnikatelského úsudku. To znamená, že člen statutárního orgánu bude jednat v souladu s povinností péče řádného hospodáře v případě, že půjde o podnikatelské rozhodnutí učiněné informovaně, v obhajitelném zájmu obchodní korporace a s nezbytnou loajalitou. Účelem tohoto pravidla je eliminace rizika, které je s výkonem funkce spjato a které by mohlo členy orgánu odrazovat od odvážných podnikatelských rozhodnutí¹²⁵. Takové pravidlo se však na jednání svěřenského správce pravděpodobně neuplatní. Bude tomu zejména díky jeho zakotvení v zákoně o obchodních korporacích, který je pro svěřenské fondy irelevantní. Sám nadpis příslušného paragrafu a jeho zařazení v kontextu zákona dává jasně najevo, že se jedná o pravidlo použitelné pouze pro členy orgánů obchodních korporací. K podobnému závěru dochází i Ronovská s Havlem¹²⁶ pro případ použití pravidla podnikatelského úsudku pro podnikající nadační fondy a nadační fondy obecně. Je tomu zejména proto, že nadační fondy nejsou obchodními korporacemi, tudíž by se na ně nemělo vztahovat pravidlo obsažené v zákoně speciálním (zákon o obchodních korporacích) vůči občanskému zákoníku, ve kterém jsou jak nadační, tak svěřenské fondy upraveny. Ronovská s Havlem však jako další důvod pro vyloučení tohoto pravidla uvádějí fakt, že nadační fondy

¹²³ Statutární orgán kapitálové společnosti na základě ustanovení § 159 odstavec 1 občanského zákoníku a svěřenský správce dle ustanovení § 1411 občanského zákoníku.

¹²⁴ POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektiv. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 448 s. ISBN 978-80-7400-475-9. S. 93.

¹²⁵ PATĚK, D. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 179.

¹²⁶ RONOVSÁ, K., HAVEL, B.: *Nadační fond v realitě nového občanského zákoníku*, Právní rozhledy 3/2014, s. 82.

nejsou primárně zakládány za účelem podnikání. Podnikání je tedy spíše vedlejší činností nadačního fondu a zákonodárce tedy nejspíše neměl v úmyslu umožnit mu podnikat stejně rizikově, jako obchodní korporaci. To by však mohlo znamenat, že na svěřenské fondy založené přímo za účelem podnikání, by pravidlo podnikatelského úsudku mohlo být použito. Je však otázkou, zda by bylo možné na jednání správce svěřenského fondu použít takový dvojitý metr v závislosti na tom, zda se jedná o správu obchodního svěřenského fondu, či svěřenského fondu založeného například za účelem správy rodinného majetku.

4.4.2 Dohled nad správou svěřenského fondu a kapitálové společnosti

Dalším voleným orgánem kapitálové společnosti je její kontrolní orgán¹²⁷. Takovým orgánem je dozorčí rada, kterou akciová společnost zřizuje obligatorně a společnost s ručením omezeným fakultativně¹²⁸. Podmínky pro výkon funkce člena dozorčí rady jsou stejné, jako pro člena statutárního orgánu¹²⁹. Oproti tomu požadavky na osoby vykonávající dohled nad správou svěřenského fondu jsou takřka minimální. Z ustanovení § 1463 odstavec 1 občanského zákoníku vyplývá pouze to, že dohled vykonává zakladatel, obmyšlený a případná další osoba určená statutem. Další podmínka, týkající se dohledu, požaduje, aby v případě obmyšleného, který v den vzniku fondu ještě není nebo ho nelze určit, byla tomuto obmyšlenému jmenována osoba dohlížející na správu fondu v jeho zájmu. Může tedy jít jak o osobu fyzickou, tak právnickou, a žádnou jejich bližší specifikaci nám zákon neposkytuje. Dohlížitel by však měl se svou funkcí souhlasit, jelikož se s právem dohledu pojí i povinnost jeho výkonu, jejíž porušení může vyústit například v odpovědnost za způsobenou škodu¹³⁰. Tento souhlas se však nejspíš nevyžaduje u dohlížejících osob stanovených zákonem, jelikož se u nich předpokládá vlastní zájem na řádném výkonu správy. Ty má správce zákonnou povinnost o jejich právu dohledu bez zbytečného odkladu vyrozumět, avšak je zvláštní, že se

¹²⁷ Dalšími volenými orgány jsou výbor pro audit a likvidátor.

¹²⁸ Obligatorní zřízení může být zakotveno zvláštním zákonem.

¹²⁹ Viz kapitola 4.4.1.1.

¹³⁰ TICHÝ, L. In ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014. § 1463. Nebo JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 144.

povinnost vyrozumění vztahuje pouze na osoby s právem dohledu podle zákona, tedy zakladatele a obmyšlené. Výklad ustanovení by v tomto případě měl být extenzivní a zahrnovat povinnost správce vyrozumět i osoby povolané k dohledu nad správou statutem, jelikož pro ty by bylo velmi obtížné (až nemožné) se o svém právu a povinnosti jinak dozvědět.

4.4.2.1 Práva a povinnosti kontrolního orgánu a osoby dohlízející nad správou svěřenského fondu

Povinností kontrolního orgánu kapitálových společností¹³¹ je kontrolovat činnost statutárního orgánu, podávat zprávy o své kontrolní činnosti nejvyššímu orgánu a zastupovat v případech daných zákonem obchodní korporaci v soudním řízení proti členům jejího statutárního orgánu¹³². Při kontrole činnosti je kontrolní orgán oprávněn nahlížet do všech dokladů a záznamů týkajících se společnosti, kontrolovat vedení účetních zápisů, dohlížet nad dodržováním stanov či společenské smlouvy, kontrolovat účetní závěrku¹³³. Tato kontrola je vykonávána následně, avšak zakladatelské právní jednání může pro určité případy stanovit i kontrolu předběžnou, kdy bude potřeba vymezená jednání před jejich uskutečněním tímto orgánem schválit. Pokud se tak nestane, může kontrolní orgán statutárnímu orgánu takové jednání zakázat dle ustanovení § 49 zákona o obchodních korporacích. Do působnosti kontrolního orgánu může být zakladatelským právním jednáním svěřeno i oprávnění volit a odvolávat členy statutárního orgánu, a tedy i schvalovat jejich smlouvy o výkonu funkce a způsobu odměňování. To značně posiluje jeho postavení jako orgánu, jehož členy jmenuje valná hromada¹³⁴.

¹³¹ Specificky dozorčí rady společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti s dualistickým uspořádáním. Kontrolní orgán akciové společnosti s monistickým uspořádáním je vynechán, jelikož se v jejích orgánech směřují výkonné a kontrolní pravomoci a zázornění by bylo méně přehledné.

¹³² PATĚK, D. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 162.

¹³³ Dle ustanovení § 201 a 447 zákona o obchodních korporacích.

¹³⁴ Ta obvykle jmenuje i členy statutárního orgánu, společníci s většinou tak snadnou dosáhnou obsazení všech orgánů „svými lidmi“.

Podstatou dohledu nad správou svěřenského fondu je především průběžná kontrola výkonu činnosti svěřenského správce, která je prováděna na základě ustanovení § 1465 odstavec 2 občanského zákoníku. Tedy na žádost osoby oprávněné k dohledu správce předloží ke kontrole doklady o svěřenském fondu, vyúčtování, zprávy a jiné informace. Dále je správce povinen osobám oprávněným z dohledu předložit minimálně jednou za rok vyúčtování¹³⁵.

Při zjištění nesrovnalostí ve správě fondu má dohlížející osoba možnost o tomto informovat další dohlázele a/nebo svěřenského správce, pokud je k tomu oprávněna, může svěřenského správce odvolat, a také může dle ustanovení § 1466 odstavec 1 občanského zákoníku navrhnout soudu, aby správci jednání, které poškozuje svěřenský fond, zakázal, aby mu určité jednání v zájmu svěřenského fondu uložil nebo aby správce rovnou odvolal a jmenoval nového. Lze se také dovolat neplatnosti právního jednání, které fond či obmyšleného poškodilo. Dle odstavce 2 stejného paragrafu pak může soud při nečinnosti správce pověřit osobu, která mu toto navrhla, zahájením a vedením řízení v zájmu svěřenského fondu.

V zásadě se tak oprávnění ke kontrole statutárního orgánu a správy svěřenského fondu příliš neliší, avšak kontrola statutárního orgánu probíhá spíše následně (případně předběžně), kdežto kontrola správy svěřenského fondu je spíše průběžná. Oba kontrolující jsou povinni postupovat s péčí řádného hospodáře¹³⁶ pod hrozbou odpovědnosti za škodu způsobenou nedodržením tohoto standardu.

¹³⁵ Dle ustanovení § 1436 občanského zákoníku; JOSKOVÉ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 145; SVEJKOVSKÉHO, J., MARKA, R. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015. S. 482-485. Opačný názor však zastává TICHÝ, L. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. S. 1253.

¹³⁶ Pro člena voleného orgánu dle ustanovení § 159 odstavec 1 občanského zákoníku, pro osobu dohlížející například dle TICHÉHO, L. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. S. 1247 an.

4.4.3 Odměňování

Výkon funkce člena voleného orgánu obchodní korporace je ustanovením § 59 odstavec 3 zákona o obchodních korporacích předpokládán jako bezúplatný. Toto ustanovení je však dispozitivní a umožňuje sjednání odměny ve smlouvě o výkonu funkce. Záměrem úpravy totiž není bezúplatný výkon funkce, ale donucení orgánů obchodních korporací k řádnému sjednání odměny a schválení smlouvy výkonu funkce příslušným orgánem, když zmiňovaným ustanovením je upravena i pojistka proti obstrukcím na straně schvalujícího orgánu, během kterých náleží členovi odměna obvyklá.

Pro svěřenského správce je odměna určena v ustanovení § 1402 odstavec 1 občanského zákoníku, a to vyvratitelnou domněnkou jako odměna obvyklá podle povahy jeho služeb. Ve statutu či ve smlouvě uzavřené mezi zakladatelem a svěřenským správcem tak může být odměna stanovena i v jiné výši, nebo může být výkon funkce stanoven bezúplatně¹³⁷.

Odměnu za dohled nad správou svěřenského fondu pro osobu určenou statutem ustanovení občanského zákoníku pro správu cizího majetku nijak neupravují, avšak jelikož se jedná o činnost, která vyžaduje standard péče řádného hospodáře a při jejím neplnění nebo vadném plnění vzniká dohlížející osobě odpovědnost za škodu, určení odměny ve statutu by se zdálo být na místě. Bude samozřejmě záležet i na tom, jak velký rozsah má činnost svěřenského fondu, ale v případě provozu obchodního závodu se funkce dohledu nezdá být příliš banální. Analogicky by nejspíš bylo možné použít ustanovení smlouvy o příkazu, a to jak ustanovení § 2436 občanského zákoníku o nároku na náhradu nákladů, tak i ustanovení o odměně. Poskytování odměny za tuto činnost by mělo být bráno jako obvyklé dle ustanovení § 2438 občanského zákoníku, když například právě členům kontrolního orgánu obchodní korporace (ač zákon zakotvuje bezúplatnost funkce) je odměna za výkon funkce obchodní korporací obvykle poskytována. Dále by poskytování odměny a její výši mohl ovlivnit i fakt, zda osoba vykonává dohled jako neprofesionál, či jako profesionál v rámci své podnikatelské činnosti.

¹³⁷ PĚSNA, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 123.

Co se týče nároku na náhradu nákladů, náleží jak členům volených orgánů obchodních korporací¹³⁸, tak i svěřenským správcům¹³⁹. Řádně schválenou smlouvou o výkonu funkce nebo statutem svěřenského fondu je možné jim nad rámec výše zmíněného určit i další plnění. Obchodní korporace při určení takových plnění však musí dodržovat předmětná ustanovení zákona o obchodních korporacích.

¹³⁸ Ustanovení § 59 ve spojení s ustanovením § 61 odstavec 1 zákona o obchodních korporacích a s ustanovením § 2436 občanského zákoníku.

¹³⁹ Dle ustanovení § 1403 ve spojení s ustanovením § 2436 občanského zákoníku.

5 Zrušení a zánik obchodního svěřenského fondu

Zánik svěřenského fondu a možnost jeho zrušení jsou v občanském zákoníku dostatečně popsány. Jako první skončí správa svěřenského fondu, pak bude vypořádán majetek, a nakonec zanikne svěřenský fond a správce požádá o jeho výmaz z evidence svěřenských fondů. Zákon také přesně stanovuje důvody pro zánik svěřenského fondu¹⁴⁰. Co však zákon neupravuje, je vypořádání majetku. Ten v případě, kdy byl svěřenským správcem provozován obchodní závod, může mít značně komplikovanou strukturu, a především se na něj vážou i dluhy.

5.1 Vypořádání majetku

Pokud zanikne správa svěřenského fondu, je třeba jeho dluhy při vypořádání majetku vypořádat také¹⁴¹. Nemuselo by být rozumným řešením bezmyšlenkovitě následovat ustanovení § 1472 občanského zákoníku a vydat obchodní závod obmyšlenému bez dalšího. Takové jednání by zřejmě standardu péče řádného hospodáře neodpovídalo, i když bude záležet i na samotném přístupu a povaze osoby obmyšlené. Nejvhodnějším řešením by se jevila úprava takového vypořádání již ve statutu zakladatelem. Ač takovou možnost zákon výslovně neumožňuje a po zániku správy by měl svěřenský správce učinit jen kroky zákonem výslovně předvídané, mohla by taková úprava vyřešit řadu úskalí, které při vypořádání nastanou.

Zakladatel by ve statutu mohl například určit, že obchodní závod bude vypořádán způsobem obdobným likvidaci obchodní korporace při jejím zániku bez právního nástupce. Správce by tak k okamžiku zániku správy přestal spravovat obchodní závod za účelem dosažení zisku a začal by jednat pouze za účelem vyřešení stávajících závazkových vztahů svěřenského

¹⁴⁰ Ustanovení § 1469 a 1471 – 1474 občanského zákoníku.

¹⁴¹ Například podle JOSKOVÉ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 154.

fondy. Poté by přistoupil ke zpeněžení zbývajících majetku a výslednou peněžní sumu by vydal obmyšlenému spolu se závěrečným vyúčtováním¹⁴². Taková likvidace by mohla proběhnout v rámci možností analogicky dle úpravy občanského zákoníku pro likvidaci právnické osoby, za dohledu osob, které vykonávaly dozor nad jeho správou. Jelikož úpravou likvidace zákonodárce sleduje udržování pořádku v právních vztazích, posílení právní jistoty věřitelů, a především odchod právnických osob z obchodního života až poté, co dostojí všem svým závazkům¹⁴³, bylo by vhodné, aby se majetek obchodního svěřenského fondu, který se obchodního života může účastnit s podobnou intenzitou jako právnické osoby, vypořádal při svém zániku podobně jako právnické osoby.

Další možností by bylo oprávnění obmyšleného k tomu, aby rozhodl, jak bude obchodní závod vypořádán. To by mělo být zakotveno statutem, zákon totiž obmyšleného neopravňuje k udílení pokynů svěřenskému správci ohledně nakládání s majetkem. Jelikož je však svěřenský fond spravován právě v zájmu obmyšleného, mohla by být pod tento zájem podřazena i možnost rozhodnout v jaké formě na obmyšleného po zániku správy majetek přejde¹⁴⁴. Zda to bude například celý obchodní závod, s jehož dalším provozem si obmyšlený poradí sám, nebo pouze finanční prostředky za jeho zpeněžení, nebo částečně finanční prostředky a částečně majetek v nepeněžitě formě, který si obmyšlený sám vybere¹⁴⁵. Otázkou však zůstává, jestli by byl svěřenský správce, kterému již skončila správa svěřenského fondu, oprávněn takový pokyn ještě naplnit, popřípadě provést likvidaci¹⁴⁶ zakotvenou ve statutu zakladatelem. Pokud by statut určil, že má být likvidace provedena ještě před skončením správy svěřenského fondu, mohl by být tento problém vyřešen, avšak bude obtížné určit, kdy by se s likvidací mělo začít. Samozřejmě při zániku svěřenského fondu uplynutím doby, na kterou byl založen, by nebyl problém určit ve statutu i datum počátku jeho likvidace. Při jeho zániku naplněním jeho účelu

¹⁴² K tomu je povinen dle ustanovení § 1445 občanského zákoníku.

¹⁴³ PELIKÁN, R. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 232 an.

¹⁴⁴ Zatížení obmyšleného po zániku svěřenského fondu složitou majetkovou strukturou obchodního závodu totiž v jeho zájmu rozhodně být nemusí.

¹⁴⁵ Možnost rozdělení majetku tvořícího likvidační zůstatek ještě před jeho zpeněžením si můžou dohodnout i společníci obchodní korporace v zakladatelském právním jednání nebo dohodou. Viz PELIKÁN, R. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 246.

¹⁴⁶ Nebo něco na ten způsob.

by však naplněním účelu došlo automaticky k zániku správy a žádný prostor pro likvidaci by nevznikl. To by ale mohlo být též modifikováno statutem, například určením dalšího účelu svěřenského fondu tak, že po naplnění jeho primárního účelu bude účelem fondu jeho likvidace, a až poté může fond zaniknout.

5.2 Insolvence a předlužení svěřenského fondu

V rámci provozu obchodního závodu se může stát, že se svěřenský fond dostane do platební neschopnosti. Takový případ bude bezesporu řešen v insolvenčním řízení podle insolvenčního zákona. To vyplývá nejen z ustanovení § 1 insolvenčního zákona, který vymezuje předmět úpravy jako řešení úpadku dlužníka – v našem případě svěřenského fondu, ale především z ustanovení § 65f rejstříkového zákona, který do evidence svěřenských fondů ukládá zapisovat mimo jiné i datum zahájení insolvenčního řízení, prohlášení konkursu a tak dále. Zákonodárce tedy s možností insolvence svěřenského fondu a jejím řešením v insolvenčním řízení přímo počítá.

Insolvenční řízení lze zahájit pouze na návrh, a to buď přímo dlužníka, nebo věřitele. Za samotný svěřenský fond tak bude oprávněn návrh podávat pouze svěřenský správce a ten ho bude i zastupovat v následně probíhajícím řízení.

V případě předlužení svěřenského fondu není řešení tak jednoznačné. Předlužení je definováno v ustanovení § 3 odstavec 4 insolvenčního zákona¹⁴⁷, kde je pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající určeno jako další forma úpadku, kterou je možné řešit v insolvenčním řízení. Svěřenský fond však právnickou osobou není. Pokud se stane, že bude svěřenský fond předlužen, možností řešení nejspíš bude podání návrhu na zrušení svěřenského fondu soudem dle ustanovení § 1469 odstavec 1 občanského zákoníku. V takovém případě bude totiž dosažení účelu svěřenského fondu buď úplně nemožné, nebo

¹⁴⁷ O předlužení jde tehdy, má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

velmi obtížné¹⁴⁸. Návrh může podat nejen svěřenský správce, ale i jiná osoba, jež má na tom právní zájem.

Tento postup se tedy bude nabízet i jako jedno z možných řešení situace, kdy se svěřenský fond bude nacházet v platební neschopnosti, avšak svěřenský správce návrh na zahájení insolvenčního řízení nepodá¹⁴⁹. Osoby, které by na podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení mohly mít právní zájem, zejména osoby dohlížející na správu fondu, by totiž takový návrh mohly podat jen tehdy, byly-li by v postavení věřitele svěřenského fondu. V takovém případě se jako řešení bude nabízet i možnost soudní změny statutu svěřenského fondu dle ustanovení § 1469 odstavec 2 občanského zákoníku¹⁵⁰, pokud soud sezná, že to pro něj bude prospěšné. Takový stav by možná bylo vhodnější vyřešit za pomoci ustanovení § 1466 odstavec 1, 2 občanského zákoníku. Tedy osoba, která na tom má právní zájem, by navrhla soudu uložit správci podání návrhu na zahájení insolvenčního řízení.

5.3 Srovnání s možnostmi zrušení a zániku obchodní korporace

Mezi největší rozdíly v možnostech zrušení a zániku obchodní korporace oproti svěřenskému fondu zřejmě patří možnost jejího zrušení rozhodnutím členů této obchodní korporace a její zrušení rozhodnutím soudu, a to i bez návrhu. Naopak obě entity mohou být zrušeny naplněním jejich účelu nebo uplynutím doby, na kterou byly založeny, pokud tak bylo stanoveno v zakladatelském právním jednání v případě obchodních korporací, nebo ve statutu v případě svěřenského fondu, a v případě, že účel nebude možné naplnit, mohou být z tohoto důvodu soudem zrušeny.

¹⁴⁸ To bude záležet na posouzení soudu.

¹⁴⁹ Povinnost dlužník, podat na sebe insolvenční návrh, je stanovena v ustanovení § 98 insolvenčního zákona, avšak pouze pro právnické osoby a fyzické osoby podnikající. Děje se tak pod hrozbou odpovědnosti za škodu dle ustanovení § 99 insolvenčního zákona. Lze se však domnívat, že pokud svěřenský správce návrh nepodá, bude tím svěřenskému fondu nebo věřiteli způsobena škoda a on tak bude povinen k její náhradě v důsledku nedodržení standardu péče řádného hospodáře.

¹⁵⁰ To bude samozřejmě možné i u předlužení svěřenského fondu, tam se však zdá méně pravděpodobné, že by změna mohla svěřenskému fondu ještě prospět.

5.3.1 Rozhodnutí členů obchodní korporace o jejím zrušení a zánik svěřenského fondu z důvodů závislých na vůli stran

Existence obchodní korporace je závislá na vůli jejích společníků jak do jejího založení, tak do jejího zrušení. Pokud již její členové ztratili zájem na její další existenci, jsou oprávněni ji svým rozhodnutím zrušit a zahájit likvidaci.

Svěřenský fond je naproti tomu po svém vzniku na vůli zakladatele co do jeho trvání téměř nezávislý. Zakladatel může ve statutu určit, dobu trvání fondu, účel, jehož naplněním správa zanikne, či jinou podmínku, při jejímž splnění správa zanikne taktéž¹⁵¹. Je otázkou, zda by si mohl ve statutu vymínit i rozhodnutí o zániku svěřenského fondu v průběhu jeho trvání, či takovou výsadu přenechat někomu jinému. Vzhledem ke značné míře kogentnosti zákonné úpravy zániku svěřenského fondu¹⁵² se toto nezdá jako možné řešení. Avšak pokud připustíme možnost změny statutu v průběhu trvání fondu¹⁵³, bude možné, aby zakladatel upravil dobu jeho trvání právě touto změnou dle své vůle.

Jedinými subjekty, které mohou existenci svěřenského fondu za jeho trvání ukončit svým rozhodnutím, jsou tak obmyšlení. Ti se mohou prohlášením učiněným ve formě veřejné listiny vzdát práva na plnění, a pokud tak učiní všichni, končí správa svěřenského fondu. Neznamená to však, že by se obmyšlení vzdávali práva na vydání majetku ze svěřenského fondu po zániku jeho správy. Pokud jim dle statutu takový majetek náleží, dostanou ho při jeho vypořádání¹⁵⁴.

¹⁵¹ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 156.

¹⁵² TICHÝ, L., ZVÁNOVEC, V., PĚSNA, L. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1328 s. ISBN 978-80-7478-546-7. § 1471.

¹⁵³ Například JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 143.

¹⁵⁴ Například AMBRUZ, V. In TICHÝ, L., ed. *Svěřenský fond a trust - jejich fungování v mezinárodním srovnání*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2016. 260 s. ISBN 978-80-87975-55-8. S. 66., nebo KOCÍ, M. In ŠVESTKA, J., DVOŘÁK,

Oproti pravidlu Saunders v Vautier¹⁵⁵, uplatňovaném ve většině common law jurisdikcí, které opravňuje obmyšlené s absolutním nárokem k majetku v trustu požadovat od správce vydání majetku bez ohledu na instrukce zakladatele, je česká úprava komplikovanější a vzhledem k obmyšleným zdaleka ne tak vstřícná. Obmyšlení se sice mohou vzdát práva na plnění a tím ukončit správu svěřenského fondu, avšak až poté, co jim toto právo vznikne. Do té doby obmyšlení nemají, čeho se vzdát¹⁵⁶. Hlavní funkce obohacení obmyšleného je tak oslabena na úkor posílení postavení zakladatele a jeho přání, vyjádřeném ve statutu. V případě mnohosti obmyšlených, kterým bude právo na plnění vznikat postupně v průběhu trvání svěřenského fondu, se využitelnost tohoto institutu snižuje s růstem doby, která odděluje okamžik vzniku svěřenského fondu od okamžiku splnění podmínek pro vznik práva na plnění poslednímu obmyšlenému.

5.3.2 Zrušení obchodní korporace a svěřenského fondu rozhodnutím soudu

Případy, kdy může být obchodní korporace zrušena rozhodnutím soudu a nařízena její likvidace jsou určeny především ustanovením § 172 občanského zákoníku a ustanovením § 93 zákona o obchodních korporacích.

Mezi důvody zrušení obchodní korporace dle občanského zákoníku patří zejména dlouhodobá neobsazenost statutárního orgánu, pozbytí nutných předpokladů pro vznik

J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1328 s. ISBN 978-80-7478-546-7. § 1461.

¹⁵⁵ Název pravidla je odvozen od rozhodnutí anglického soudu z druhé poloviny 17. století. Pro obmyšleného Vautiera byl v závěti pana Wrighta zřízen svěřenský fond a do něj vloženy akcie. Bylo stanoveno, že Vautier obdrží akcie a výděly z nich vzešlé dosažením 25 let a do té doby je bude spravovat správce Saunders. Vautier se však vydání celého plnění dožadoval již ve věku 21 let. Správce rozhodl, že na takové plnění mu vznikne nárok až v souladu s dosažením podmínek trustu, tedy ve věku 25 let, a jeho žádost zamítl. Soud však rozhodl opačně, jelikož hlavní funkcí anglického trustu je obohatit obmyšleného. Vautier tak získal majetek a trust zanikl. Toto pravidlo bylo judikaturou dále rozšiřováno a vzešla z něj například i možnost obmyšlených změnit podmínky trustu bez souhlasu soudu.

¹⁵⁶ AMBRUZ, V. In TICHÝ, L., ed. *Svěřenský fond a trust - jejich fungování v mezinárodním srovnání.* Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2016. 260 s. ISBN 978-80-87975-55-8. S. 60 an.

právnícké osoby a výkon nezákonné činnosti v míře závažně narušující veřejný pořádek. Zrušení obchodní korporace soudem z těchto důvodů je možné i bez návrhu. Důvody zrušení obchodní korporace dle zákona o obchodních korporacích jsou pak zejména ztráta všech oprávnění potřebných k podnikatelské činnosti, nepřekonatelné rozpory mezi společníky, neschopnost vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel a provoz činnosti, kterou mohou vykonávat jen fyzické osoby, bez pomoci těchto osob¹⁵⁷,¹⁵⁸. Z těchto důvodů lze obchodní korporaci zrušit na návrh osoby s právním zájmem nebo státního zastupitelství. Ve výše zmíněných případech však soud poskytne obchodní korporaci přiměřenou lhůtu k možnému odstranění nedostatků, jejichž nápravou důvod pro její zrušení pomine. Pokud je osvědčen úpadek obchodní korporace, je tato zrušena bez likvidace zrušením konkursu pro naprostou nedostatečnost majetku, či zrušením konkursu po splnění rozvahového usnesení.

Na rozdíl od obchodních korporací je svěřenský fond možné soudem zrušit jen z důvodů uvedených v ustanovení § 1469 odstavec 1 občanského zákoníku. Těmi jsou nemožnost či obtížná dosažitelnost účelu svěřenského fondu. Takové zrušení je navíc možné pouze na návrh¹⁵⁹ osoby, která na tom má právní zájem, tedy především zakladatele, správce, obmyšleného či osoby pověřené dohledem nad správou svěřenského fondu. Do některých situací, které zakládají důvod pro zrušení obchodní korporace, se však může dostat i svěřenský fond. Jaký bude postup nápravy takových situací ukáže zejména praxe, avšak některá řešení se zdají jako jasná. Například v případě neobsazenosti funkce správce (ekvivalentně ke statutárnímu orgánu) bude zvolen postup dle ustanovení § 1455 odst. 2 občanského zákoníku, kdy na návrh osoby, která na tom má právní zájem, jmenuje svěřenského správce soud. Stane se tak v případě, kdy je osoba oprávněná jmenovat správce nečinná, nebo jí není možné dle statutu ustavit. Podobným postupem lze jmenovat i osobu oprávněnou k dohledu na správu

¹⁵⁷ PELIKÁN, R. In ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5. S. 236, 237.

¹⁵⁸ Další zvláštní důvody jsou uvedeny u jednotlivých typů obchodních korporací, například pro veřejnou obchodní společnost v ustanovení § 115 zákona o obchodních korporacích, pro společnost s ručením omezeným v ustanovení § 241 odstavec 2 zákona o obchodních korporacích.

¹⁵⁹ Výjimku zakotvuje ustanovení § 118a odstavec 6 rejstříkového zákona, podle kterého může soud zahájit řízení o zrušení svěřenského fondu i bez návrhu, pokud správce například opakovaně nepředkládá rejstříkovému soudu listiny, které mají být uloženy ve sbírce listin. Blíže v kapitole 6.1.

svěřenského fondu v zájmu obmyšleného dle ustanovení § 1464 občanského zákoníku¹⁶⁰. Dále je nutno podotknout, že ani absence správce, ani zánik jeho funkce, nemají vliv na trvání svěřenského fondu, tudíž se nemohou stát důvodem pro jeho zrušení¹⁶¹.

Vzhledem k absenci institutu společníků ve svěřenském fondu se o důvodu jeho zrušení v případě jejich nepřekonatelných rozdílů ani nedá uvažovat. Svěřenský fond se však může potýkat s jinými zádrhly v průběhu jeho správy. Bude to například nečinnost či odpor některého ze správců při společné správě, která bude moci být vyřešena dle ustanovení § 1429 odstavec 1 a 2 občanského zákoníku. V takovém případě mohou ostatní správci v záležitostech potřebných k udržení stavu jednat samostatně, v jiných záležitostech potřebují souhlas soudu. Pokud bude takový stav přetrvávat, může soud na návrh rozhodnout i o tom, že správci mohou rozhodovat a jednat jinak, než způsobem předepsaným v zákoně či ve statutu. Dalším problémem, znesnadňujícím správu svěřenského fondu, by mohlo být například nevyslovení souhlasu k určitému jednání ze strany obmyšleného či zakladatele, pokud je nutnost udělení souhlasu či schválení jednání stanovena ve statutu. V případě obmyšleného by takový souhlas mohl být nahrazen souhlasem soudu dle ustanovení § 1404 občanského zákoníku, podle kterého soud svým rozhodnutím nahrazuje souhlas v případě, kdy je beneficiet neznámý, nelze jeho stanovisko včas zjistit, nebo odmítá souhlas udělit bez spravedlivého důvodu. Takové řízení se opět zahajuje na návrh osoby, která na tom má právní zájem, ač to zde zákon přímo neuvádí¹⁶². V případě obstrukcí na straně zakladatele je pravděpodobné, že se analogicky užije stejné ustanovení, jako pro beneficieta, tedy nahrazení souhlasu zakladatele rozhodnutím soudu. Výše zmíněná úprava se vztahuje ke správě cizího majetku, u které se velmi často vlastník ztotožňuje s beneficietem¹⁶³ a pokud ne, je na rozdíl od zakladatele svěřenského fondu stále vlastníkem svěřeného majetku. Není tedy potřeba mu úpravou správy cizího majetku přiznávat další práva. Oproti tomu zakladatel svěřenského fondu jeho

¹⁶⁰ STŘELEČEK, T.: *Procesní postavení svěřenského fondu*. Právní rozhledy, č. 18, roč. 2016, s. 616.

¹⁶¹ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 119.

¹⁶² Veškerá řízení ve věcech svěřenského fondu se dle ustanovení § 96 zákona o zvláštních řízeních soudních zahajují jen na návrh.

¹⁶³ ¹⁶³ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 8, 66.

vznikem vlastnictví vyčleněného majetku pozbývá, avšak zákon mu přiznává poměrně silné postavení v životě svěřenského fondu, s širokou možností jeho posílení úpravou ve statutu. Pokud tedy bude zakladatelova souhlasu potřeba a svěřenskému fondu se ho nebude dostávat, bylo by vhodné umožnit jeho nahrazení souhlasem soudu tak, jako je tomu u obmyšleného. Dalším možným řešením, které se v takovém případě nabízí, je zahájení řízení dle ustanovení § 1469 občanského zákoníku, jehož výsledkem bude změna statutu, která povinnost udělení souhlasu například zcela odstraní. Oproti řízení dle ustanovení § 1404 občanského zákoníku se toto však zdá až příliš invazivní.

6 Praktické využití obchodního svěřenského fondu, jeho výhody a nevýhody

Možnosti využití svěřenského fondu v podnikatelské praxi v našem právním prostředí nejsou z důvodu novosti institutu ještě příliš ověřené, avšak dá se předpokládat, že jednou z alternativ, jak svěřenský fond využít, bude právě k realizaci podnikatelského záměru bez nutnosti založení obchodní korporace. Zejména při obchodních transakcích převážně v oblasti korporátního financování jsou svěřenské fondy již dlouho využívány především v USA¹⁶⁴, ale nejsou cizí ani zemím Evropské unie, jakož i právu jí samotné¹⁶⁵.

Založit obchodní svěřenský fond může být výhodné zejména tam, kde je přínosná jeho jednoduchá struktura nebo samostatnost jmění¹⁶⁶. Podnikat bez nutnosti následování zákonných řídicích struktur, které mohou přinášet značnou administrativní zátěž samotnému subjektu, může být benefitem zvláště pro malé podnikatele, ale nejen pro ně. Výhodou oproti kapitálovým společnostem je, že odpadá nutnost konání valných hromad nebo zřízení dozorčí rady. Veškeré rozhodování nebo schvalování určitých jednání, pokud jsou zakotvena statutem, mohou probíhat zcela neformálně, nebo dokonce vůbec, a správa může být ponechána zcela v rukou správce, pokud si tak zakladatel přeje.

Samostatnost jmění je výhodou zvláště pro případy insolvence některého ze zúčastněných subjektů, případně samotného fondu. Jak je známo, každá podnikatelská činnost s sebou nese větší či menší riziko neúspěchu, v závislosti na jejím zaměření. Vyčlenění majetku za účelem provozu obchodního závodu tak může být vhodné například v případě, kdy tím zakladatelé sledují podnikatelský záměr, který s sebou nese zvýšenou míru rizika, a v případě nezdaru nechtějí přijít o svůj další majetek. Podobně se nabízí i opačná možnost, tedy že bude

¹⁶⁴ SCHWARCZ, Steven L.: *Commercial Trusts as Business Organisations: An Invitation to Comparatists*. Duke Law School Public Law and Legal Theory Research Paper Series, Research Paper No. 39, April 2003.

¹⁶⁵ KULMS, R.: *Trust as Vehicles for Investment in European Review of Private Law, volume 24 no. 6*, Kluwer Law International, 2016, s. 1091 an.

¹⁶⁶ EPPINGER, A., KOLÁŘOVÁ, A.: *Příležitost, jejíž potenciál ukáže až praxe: Trusty v českém pojetí*. Právní rádce, č. 9, roč. 2013, rubrika Akta, s. 12 -17.

vyčleněn dobře zavedený a fungující obchodní závod a věřitelé zakladatelů, kteří vně svěřenského fondu riskantní podnik provedou, nebudou moci uspokojit své pohledávky z předtím vyčleněného majetku. Zde je ovšem potřeba zohlednit dvě věci. V první řadě je to ustanovení § 1467 občanského zákoníku, které má chránit zakladatelovy věřitele před vyváděním majetku ze zakladatelova vlastnictví. Takové zakladatelské jednání, případně i vyčlenění majetku do již existujícího fondu¹⁶⁷, by bylo stiženo relativní neúčinností¹⁶⁸, kterou prohlásí soud na základě odpůrčí žaloby¹⁶⁹. Jako další je potřeba zohlednit fakt, že zakladatelovi věřitelé sice nedosáhnou na vyčleněný závod, ale dosáhnou na plnění, která mu z něj budou poskytována v případě jeho určení jako obmyšleného.

Mezi další výhody využití svěřenského fondu k provozu obchodního závodu je jeho možnost implementovat do sebe například i podobu jakékoli obchodní korporace a zároveň ve statutu vyloučit kterýkoli její aspekt, který se zakladateli nehodí, a navíc přidat takovou úpravu, která je mu vhod¹⁷⁰. Svěřenský fond tak může být organizován například na podobných principech jako akciová společnost, některé části její úpravy statutem vyloučit, další převzít z právní úpravy jiné obchodní korporace, a ještě přidat něco nového. Takovou vizi měl pro obchodní trusty i Delaware Business Trust Act¹⁷¹, avšak svého času se u provozovatelů obchodních závodů nesetkal s příliš velkým pochopením. Překážkou jeho využívání bylo například právní riziko postihu za porušení obchodního práva výkonem podnikatelské činnosti mimo registrovanou korporaci, jelikož ze statutu trustu nemuselo vždy jasně vyplývat, že se jedná o trust. Entita tak mohla působit spíše jako korporace, která by byla povinna se registrovat. Některé další jurisdikce USA pak zpochybňovaly i způsobilost trustu k tomu být žalován či žalovat¹⁷². Těmto problémům by se v našem prostředí měl obchodní svěřenský fond

¹⁶⁷ HORN, K: *Praktické aspekty svěřenského fondu ve světle návrhu urgentní novely občanského zákoníku*. Ad Notam, č. 1, roč. 2015, s. 9

¹⁶⁸ PIHERA, V. In SPÁČIL, J. a kol.: *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474)*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. S. 1187.

¹⁶⁹ MIMROVÁ, T.: *Svěřenský fond jako efektivní nástroj ochrany majetku před věřiteli*. Obchodněprávní revue, č. 3, roč. 2014, s. 68.

¹⁷⁰ FRANKEL, T.: *The Delaware Business Trust Act Failure as the New Corporate Law*, 23 Cardozo L. Rev. 325 (2001). S. 326.

¹⁷¹ Blíže k trustové úpravě v Delawaru viz kapitola 4.2.1.

¹⁷² CHERMSIDE, H. B. Jr.: *Modern Status of the Massachusetts or Business Trust*, 88 A.L.R.3d 704 (1978 & Supp. 2001), citováno v FRANKEL, T.: *The Delaware Business Trust Act Failure as the New Corporate Law*, 23 Cardozo L. Rev. 325 (2001). S. 326.

vyhnout. Díky povinnosti k jeho evidenci ve veřejném seznamu je nyní svěřenský fond jasně rozeznatelný mezi dalšími účastníky obchodních vztahů a okolnosti řízení ve věcech svěřenského fondu jsou dostatečně podrobně upraveny zákonem o zvláštních řízeních soudních a občanským soudním řádem. Další překážkou, která by však mohla snížit využitelnost tohoto institutu i u nás, je tendence možných zakladatelů využívat při plnění svých podnikatelských záměrů již vyšlapaných cestiček a osvědčených forem i přes to, že využití novinky by pro ně mohlo být výhodnější a účelnější¹⁷³. Ač se Delaware Business Trust Act nesetkal s přílišným úspěchem jako ekvivalent korporace, stal se velmi nápomocným při řešení nejasností při správě trustů, zabývajících se kolektivním investováním, sekuritizací a dalšími typy strukturovaného financování¹⁷⁴. K takovým účelům, jako je kolektivní investování, sekuritizace, syndikované úvěrování, dluhopisové financování, subordinace a podobně, lze obchodní svěřenský fond využívat i u nás¹⁷⁵.

Dalším aspektem, který může dělat svěřenské fondy pro případné zakladatele méně atraktivními, bude, kromě nejasné regulace a nedostatečného zmapování oblasti¹⁷⁶, například vzrůstající regulace ze strany zákonodárce.

Nejpodstatnějším rozdílem oproti původní úpravě svěřenského fondu účinné od 1. 1. 2014 bude dodatečné zavedení evidence svěřenských fondů¹⁷⁷. Ta, ač bude pro vystupování svěřenských fondů v podnikatelských vztazích přínosná zejména z hlediska posílení důvěry obchodních partnerů v entitu, se kterou jednají, přináší i řadu povinností, které bude nutno plnit.

¹⁷³ FRANKEL, T.: *The Delaware Business Trust Act Failure as the New Corporate Law*, 23 *Cardozo L. Rev.* 325 (2001). S. 326.

¹⁷⁴ FRANKEL, T.: *The Delaware Business Trust Act Failure as the New Corporate Law*, 23 *Cardozo L. Rev.* 325 (2001). S. 346.

¹⁷⁵ Podrobněji viz RICHTER, T.: *Mezi smlouvou, vlastnictvím a korporací: Právní úprava trustu v návrhu nového občanského zákoníku*, in ŠTENGLOVÁ, I., ed. *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 448 s. ISBN 80-86898-81-4, s. 344 an., nebo SÝKORA, M.: *Svěřenský fond v podnikatelských vztazích*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, s. 48 an.

¹⁷⁶ JOSKOVÁ, L. In JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9. S. 114.

¹⁷⁷ Zákonem č. 460/2016 Sb., s účinností od 1. 1. 2018.

Jako první bude nutnost podat návrh na zápis svěřenského fondu do takové evidence. To je krok obdobný podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku, avšak pro svěřenské fondy přináší alespoň jednu výhodu, kterou je osvobození od platby poplatku za takové řízení, a to nejen při zápisu svěřenského fondu, ale i při jeho výmazu, zápisu změn, zápisu údajů o skutečném majiteli svěřenského fondu¹⁷⁸ a jeho změn¹⁷⁹. Ze sazebníku poplatků¹⁸⁰ je patrné, že toto osvobození bude pro fond představovat velkou finanční úlevu, jelikož obchodní korporace od poplatků osvobozeny nejsou a jejich výše¹⁸¹ nemusí být pro začínající podnikatele zrovna zanedbatelná.

Tato bezplatnost však nejspíš nevyrovná ztrátu anonymity, způsobenou množstvím informací, které o sobě svěřenské fondy budou muset rejstříkovému soudu poskytnout (mimo jiné úplnou identifikaci osob správců, zakladatelů, obmyšlených, dohlížitelů, údaje o dispozici se závodem)¹⁸². Většina těchto informací bude sice neveřejných, mnohé se nebudou objevovat ani v opisu z evidence svěřenských fondů a listiny obsahující takové informace také nebudou uveřejňovány, ale budou moci být poskytnuty tomu, kdo na tom prokáže právní zájem, a dále výčtu státních subjektů¹⁸³. Do sbírky listin bude také ukládáno nemalé množství dokladů, mezi kterými bude kromě statutu také například doklad o jmenování a odvolání správce, účetní závěrka, doklad o koupi závodu, doklad o zvýšení majetku ve svěřenském

¹⁷⁸ Ač může být nejasné, koho si pod pojmem skutečného majitele představit, když jedním z nejpodstatnějších rysů svěřenského fondu je právě fakt, že majetek v něm nepatří žádné osobě, jedná se pojem zavedený zákonem č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. Ten implementoval Směrnici Evropské unie č. 2015/849, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. V tomto zákoně je ustanovením § 4 odstavec 4 písmeno c) určena skutečným majitelem svěřenského fondu osoba v postavení zakladatele, svěřenského správce, obmyšleného nebo dohlázele, která v něm má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv.

¹⁷⁹ Dle ustanovení § 11 odstavec 1 písmene k), m) a odstavec 9 písmeno b) zákona o soudních poplatcích.

¹⁸⁰ Příloha zákona o soudních poplatcích.

¹⁸¹ Poplatky jsou stanoveny položkami 11 a 39 sazebníku poplatků, a jejich výše je 12 000 Kč pro prvozápis akciové společnosti, 8 000 Kč za prvozápis ostatních obchodních korporací a 2 000 Kč za zápis změny nebo doplnění, respektive 8 000 Kč, 2 700 Kč a 1 000 v případě zápisu provedeného notářem.

¹⁸² Výčet je obsažen v ustanovení § 65d a 65f rejstříkového zákona.

¹⁸³ Dle ustanovení § 65e rejstříkového zákona.

fondů a tak dále¹⁸⁴. Tyto povinnosti budou zatěžovat především správce, ovšem jejich neplnění může mít pro svěřenský fond fatální následky. Na základě ustanovení § 118a odstavec 6 rejstříkového zákona může soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení svěřenského fondu v případě neplnění povinností dle ustanovení § 104 rejstříkového zákona, tedy především nepředložení listin, které mají být do sbírky listin založeny¹⁸⁵.

Další zpřísnění regulace svěřenských fondů a jejich přiblížení obchodním korporacím nastala s účinností od 1. 1. 2016. Od té doby jsou podle § 20 odstavec 1 písmene c) zákona o účetnictví svěřenské fondy v případě naplnění daných podmínek povinny nechat ověřit svou účetní závěrku auditorem a dle ustanovení následujícího paragrafu také vyhotovit výroční zprávu. Účetní závěrka, výroční zpráva i zpráva auditora jsou listinami povinně ukládanými do sbírky listin.

¹⁸⁴ Výčet obsažen v ustanovení § 66 rejstříkového zákona.

¹⁸⁵ Stejný osud může dle ustanovení § 105 rejstříkového zákona potkat i ostatní zapsané osoby.

7 Závěr

Zakotvení institutu svěřenského fondu v občanském zákoníku přineslo řadu nových možností pro správu majetku. Jednou z nich je i jeho využití jako nástroje pro provoz obchodního závodu.

Jak je patrné z této diplomové práce, má obchodní svěřenský fond jak své výhody, tak i nevýhody. Záleží především na tom, co potenciální zakladatel od realizace svého podnikatelského záměru očekává, a především zda bude ochotný vydat se cestou neznámou, avšak nabízející vysoce flexibilní možnosti vnitřního uspořádání a správy svěřenského fondu, či půjde cestou prošlapanou mnohaletou praxí a uchýlí se k jedné z osvědčených obchodních korporací.

Ač skutečnou využitelnost obchodního svěřenského fondu jako ekvivalentu obchodní korporace ukáže jedině praxe budoucích let, nebojím se říci, že se jistě najde alespoň několik odvážlivců, kteří tuto možnost vyzkouší, kterým snad přinese i žádané výhody, a především kteří tím přispějí k odkrytí nejasností, které tento institut stále vyvolává, a ulehčí tím rozhodování dalším zájemcům o jeho vyzkoušení.

Seznam použitých zkratk

BGB	Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník)
Daňový řád	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
Insolvenční zákon	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
Občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
Občanský zákoník	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Rejstříkový zákon	zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů
Zákon o investičních společnostech a investičních fondech	zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech
Zákon o obchodních korporacích	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech
Zákon o soudních poplatcích	zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích
Zákon o účetnictví	zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví
Zákon o zvláštních řízeních soudních	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních
Živnostenský zákon	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Seznam použitých zdrojů

Monografie

JOSKOVÁ, L., PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. 180 s. ISBN 978-80-7552-552-9

TICHÝ, L., RONOVSKÁ, K., KOCÍ, M., eds. *Trust a srovnatelné instituty v Evropě*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2014. 236 s. ISBN 978-80-87488-14-0

TICHÝ, L., ed. *Svěřenský fond a trust - jejich fungování v mezinárodním srovnání*. Praha: Centrum právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy, 2016. 260 s. ISBN 978-80-87975-55-8

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 640 s. ISBN 978-80-7478-735-5

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I., DĚDIČ, J. a kolektiv. *Obchodní právo – podnikatel, podnikání, závazky s účastí podnikatele*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. 736 s. ISBN 978-80-7552-333-4

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 3. Díl třetí: Věcná práva*. Praha: Wolters Kluwer, 2015

SVEJKOVSKÝ, J., MAREK, R. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 544 s. ISBN 978-80-7400-548-0

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek III*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1328 s. ISBN 978-80-7478-546-7.

SPÁČIL, J. a kol.: *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1276 s. ISBN 978-80-7400-499-5

POKORNÁ, J., HOLEJŠOVSKÝ, J., LASÁK, J., PEKÁREK, M. a kolektiv. *Obchodní společnosti a družstva*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 448 s. ISBN 978-80-7400-475-9

European Review of Private Law, volume 24 no. 6, Kluwer Law International, 2016

Příspěvky do sborníků

RICHTER, T.: *Mezi smlouvou, vlastnictvím a korporací: Právní úprava trustu v návrhu nového občanského zákoníku*, in ŠTENGLOVÁ, I., ed. *Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2006. 448 s. ISBN 80-86898-81-4

Časopisecké zdroje

PIHERA, V. *Nejpodivnější zvíře v lese – poznámky ke svěřenskému fondu*. *Obchodněprávní revue*, č. 10, roč. 2012, s. 278

HORN, K.: *Podrobněji k svěřenskému fondu*. *Ad Notam*, č. 6, roč. 2014, s. 16

HORN, K.: *Praktické aspekty svěřenského fondu ve světle návrhu urgentní novely občanského zákoníku*. *Ad Notam*, č. 1, roč. 2015, s. 9

SCHWARCZ, Steven L.: *Commercial Trusts as Business Organisations: Unraveling the Mystery*, 58 *Bus. Law*. 559 (2003)

EPPINGER, A., KOLÁŘOVÁ, A.: *Příležitost, jejíž potenciál ukáže až praxe: Trusty v českém pojetí.* Právní rádce, č. 9, roč. 2013, rubrika Akta, s. 12 -17

SCHWARCZ, Steven L.: *Commercial Trusts as Business Organisations: An Invitation to Comparatists.* Duke Law School Public Law and Legal Theory Research Paper Series, Research Paper No. 39, April 2003

MIMROVÁ, T.: *Svěřenský fond jako efektivní nástroj ochrany majetku před věřiteli.* Obchodněprávní revue, č. 3, roč. 2014, s. 68

RONOVSKÁ, K.: *Volba formy správy rodinného majetku: na čem záleží?* Bulletin advokacie, č. 7-8, roč. 2016, s. 44

PAVELKA, J.: *Svěřenský fond – nový nástroj pro privátní správu majetku.* Rekodifikační novinky, č. 12, roč. 2012, s. 4

HULEŠ, J.: *K prvnímu výročí účinnosti nového občanského zákoníku.* Právní rozhledy, č. 6, roč. 2015, s. 210

STŘELEČEK, T.: *Procesní postavení svěřenského fondu.* Právní rozhledy, č. 18, roč. 2016, s. 616

KOCÍ, M.: *Institut svěřenského fondu v NOZ.* Bulletin advokacie, č. 1–2, roč. 2014, s. 28

PIHERA, V.: *Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku.* Obchodněprávní revue, č. 5, roč. 2016, s. 129

SEIPP, D. J.: *Trust and Fiduciary Duty in the Early Common Law,* 91 B.U.L. Rev. 1011 (2011)

JONES, S. A., MORET, L. M., STOREY, J. M.: *The Massachusetts Business Trust and Registered Investment Companies.* Delaware Journal of Corporate Law, Volume 13, Number 2. 421 (1988)

FRANKEL, T.: *The Delaware Business Trust Act Failure as the New Corporate Law*, 23 *Cardozo L. Rev.* 325 (2001)

LANGBEIN, J. H.: *The Secret Life of the Trust: The Trust as an Instrument of Commerce*, 107 *Yale L.J.* 165 (1997)

HANSMANN, H., MATTEI, U.: *The Functions of Trust Law: A Comparative Legal and Economic Analysis*, 73 *N.Y.U.L. Rev.* 434 (1998)

RONOVSKÁ, K., HAVEL, B.: *Nadační fond v realitě nového občanského zákoníku*, *Právní rozhledy* 3/2014, s. 82

Kvalifikační práce

SÝKORA, M.: *Svěřenský fond v podnikatelských vztazích*. Praha, 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta

Právní předpisy

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů

Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu

Civil Code of Quebec (quebecký občanský zákoník)

Delaware Statutory Trust Act

Delaware Business Trust Act

Bürgerliches Gesetzbuch (německý občanský zákoník)

Elektronické zdroje

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku (konsolidované znění), dostupné na www.psp.cz

Abstrakt: Obchodní svěřenský fond

Tato diplomová práce se zabývá nastíněním svěřenského fondu jako možného provozovatele obchodního závodu, tedy jeho využitím jako ekvivalentu obchodní korporace. Hlavním cílem je porovnat tyto dvě entity v jejich odlišnostech a zjistit, do jaké míry může být provoz závodu prostřednictvím svěřenského fondu pro jeho zakladatele atraktivní a v čem mohou být spatřovány výhody a nevýhody tohoto uspořádání. Práce je rozdělena do sedmi kapitol, a to včetně úvodu a závěru.

Po úvodu se druhá kapitola diplomové práce zabývá stručným nastíněním toho, co vůbec svěřenský fond je a komplexností jeho právní úpravy. Dále pokračuje krátkým pojednáním o existenci a fungování svěřenského fondu dle občanského zákoníku.

Třetí kapitola vymezuje svěřenský fond jako entitu provozující obchodní závod. Zabývá se svěřenským fondem jako podnikatelem vystupujícím v obchodních vztazích a nastiňuje zakladateli možnosti ohledně zakotvení provozu obchodního závodu do svěřenského fondu a vyčlenění k tomu potřebného majetku.

Čtvrtá kapitola porovnává některé zajímavé aspekty obchodních korporací s jejich možnými ekvivalenty ve svěřenském fondu, tedy nastiňuje shody a rozdíly v jejich fungování. Pojednáno je zejména o rozdílech mezi vklady do základního kapitálu a vyčleněným majetkem do svěřenského fondu a dále o organizaci správy obou entit.

Pátá kapitola popisuje zrušení a zánik svěřenského fondu v závislosti na komplikované struktuře jeho majetku jako obchodního závodu. Polemizuje o svěřenském fondu jako o možném subjektu likvidace a zabývá se možností jeho úpadku. V další části pak srovnává možnosti jeho zrušení s případy možného zrušení obchodní korporace.

V šesté kapitole jsou zmíněny možnosti využití obchodního svěřenského fondu v praxi k realizaci podnikatelského záměru a možné výhody a nevýhody takového uspořádání.

Závěr vyjadřuje obavu o míru ochoty zakladatelů využít svěřenský fond k realizaci jejich obchodních záměrů, avšak nepochybuje o tom, že v průběhu času se pro něj ve světě obchodu místo najde.

Klíčová slova

obchodní svěřenský fond, obchodní korporace, obchodní závod, svěřenský správce

Abstract: Business Trust

This diploma thesis deals with the designation of the trust as a possible operator of a business enterprise, and so its use as an equivalent of a business corporation. The main goal is to compare these two entities in their differences and to find out whether the operation of the enterprise through the trust can be attractive for its settlor and what will be the advantages and disadvantages of this arrangement. The thesis is divided into seven chapters, including the introduction and the conclusion.

After the introduction to the diploma thesis, the second chapter deals with a brief outline of what the trust is and the complexity of its legal regulation. It continues with a brief overview about the existence and functioning of the trust under the Czech Civil Code.

The third chapter defines the trust as a business entity. It deals with the trust as an entrepreneur in business relations, and outlines settlor's possibility of anchoring business operations to the trust and conveying the necessary assets.

The fourth chapter compares some interesting aspects of business corporations with their possible equivalents in the trust, thus outlining conformities and differences in their functioning. In particular, the differences between the contributions to the registered capital and the conveyed assets in the trust fund are discussed, as well as the organization and administration of both entities.

The fifth chapter describes the cancellation and termination of the trust, depending on the complicated structure of its assets as a business. It pledges the trust as a possible subject for liquidation and deals with the possibility of its bankruptcy. In the next section, it compares the possibilities of its cancellation with the possibilities of cancellation of the corporation.

The sixth chapter mentions the possibilities of using the business trust for realization of the business plan and the possible advantages and disadvantages of such an arrangement.

The conclusion expresses concern about the willingness of the settlors to use the business trust, but without a doubt is sure, that business trust will find a place for itself in the world of business.

Key Words

business trust, corporation, business enterprise, trustee